

ISSN 1331-226X Godina XLV. br. 2 - Veljača 2009.

Cijena 15 kn

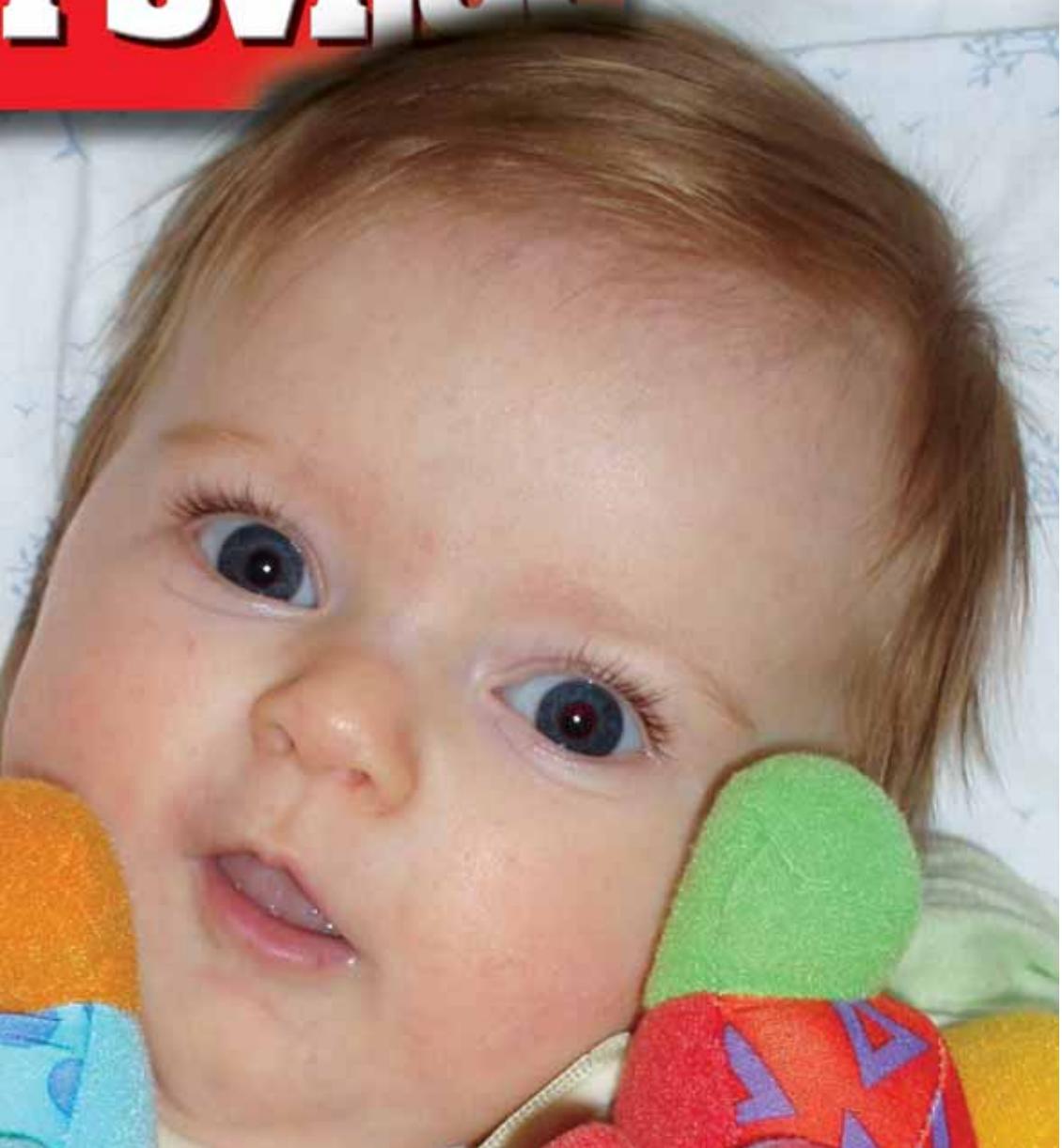
Novi svijet

45
godina

Miro Gavran

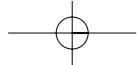
Čovjek koji
priča priče

Proizvedena
ili rođena djeca?

PRAVO NA ŽIVOT

...e/PP,

SADRŽAJ

Naslovnica:
Pravo na život je
jedno od gorućih
pitanja današnjice
(foto: arhiv NS)

9

12

16

24

30

35

- 3 KOMENTAR
Pravo na život
- 4 RIJEĆ ŽIVOTA
Surovost Evangelijsa
- 5 IZ ŽIVOTA
U obrani života
S ovim više ne želim živjeti
- 6 CHIARA
Proročka intuicija
Zajednički poziv
na jedinstvo
- 9 OBLJETNICA
Svi su kandidati
za jedinstvo

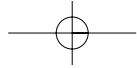
- 12 DOGAĐAJ
GenRosso u Hrvatskoj!
- 14 SVEUČILIŠNI
INSTITUT SOPHIA
Avantura misli i života
- 16 SVJEDOČANSTVO
Za humanije društvo
- 18 DUHOVNOST
JEDINSTVA
Da svi budu jedno
- 20 FINANCIJSKA KRIZA
Savez povjerenja protiv
recesije
- 22 OSOBNO VIĐENJE
REMBRANDT protiv
Rembrandta

- 24 AKTUALNO
Identitet svećenika:
graditelj odnosa
- 26 RAZGOVORI
Dragocjene prigode
Osmijeh razveseljava ili
ranjava?
Sreća je u darivanju
Proizvedena ili rođena
djeca?
- 30 INTERVJU
Čovjek koji priča priče
- 33 UKRATKO
Etape jedne povijesti /2
- 35 ISTAKNUTO
Novi svijet Antuna Cveka

Mjesečnik Pokreta fokolar
Godina XLV br. 2 - veljača 2009.

Uredništvo i uprava: Novi svijet, Franje Račkoga 30, 48260 Križevci, tel.: (+385) 048 682282, fax: (+385) 048 270033; e-mail: novi-svijet@fokolar.hr, web stranica: www.fokolar.hr, **Izdavač i nakladnik:** Djelo Marijino - Pokret fokolar; **Glavna urednica:** Đina Perkov; **Uredničko vijeće:** Đina Perkov, Sonja Eterović, Ivana Cvetković, Zdenko Horvat, Bartlomiej Zielinski; **Grafički urednik:** Bartlomiej Zielinski; **Suradnici:** Paola Glavurtić, Domagoj Sajter, Josip Planinić, Branimir Kovačević; **Tisk:** FEROPROMS d.o.o., Zagreb. **Godišnja pretplata** 150 kn, za Europu: 33 EUR. Za kontinente: 55 USD. Pojedinačni broj 15 kn. Uplate putem vašeg povjerenika ili na račun Pokreta fokolar broj 2360000-110145627. Pod poziv na broj upišite vaš evidencijski broj koji se nalazi na gornjem lijevom uglu naljepnice sa adresom. **Novi preplatnici** koji još ne znaju svoj evidencijski broj upisuju pod poziv na broj 5000, a kopiju uplatnice moraju obvezatno poslati na uredništvo. **Devizni račun:** PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D., 10000 Zagreb, Račkoga 6, Croatia, SWIFT CODE: PBZGHR2X IBAN HR77 2340 0091 1100 8789 2

Tiskanje ovog
broja započeto je
23.01.2009.

KOMENTAR

PRAVO na život

UMeksiku je upravo završio VI. svjetski susret obitelji pod naslovom "Obitelj, odgojiteljica u ljudskim i kršćanskim vrjednotama". Sudjelovanje više stotina tisuća obitelji iz 98 zemalja svijeta, preko 300 akreditiranih novinara, 200 biskupa i kardinala pokazalo je da obitelj postoji, da izaziva zanimanje i da je nužno potrebna u današnjem društvu.

"Obitelj je neophodan temelj za društvo i za narode, kao što je i nezamjenljivo dobro za djecu, dostoјnu da se rode kao plod ljubavi, plod potpunog i velikodušnog darivanja roditelja. Danas je više nego ikad potrebno svjedočanstvo i javno zalađanje svih krštenika da bi se potvrdilo dostojanstvo te jedinstveni i nezamjenjivi značaj obitelji", rekao je Papa u svojoj poruci, pozvavši da se obitelj i zakonima podrži.

Papa je govorio i o odgojnomy naporu na koji je pozvana obitelj, a kojemu se ispriječio krivi pojam slobode, gdje su nagoni uzvišeni sve dotele da ostavljaju čovjeka u "zatvoru vlastitoga 'ja'". "Prava sloboda čovjeka – istaknuo je – proizlazi iz toga što je stvoren na sliku i priliku Božju." A upravo se na kućnom ognjištu uči živjeti i upijati prave vrjednote.

U izlaganjima na Teološko pastoralnom kongresu održanom dva dana ranije u više je navrata istaknuto da je obitelj prirodna zajednica koju čine muškarac i žena sjedinjeni u braku i djeca. Ona je temelj

društva, pa je stoga najprikladnija za prenošenje vrijednosti pravde i mira. Kardinal Bertone je upozorio da je slijedom toga, najbolja investicija za vlade zaštita i potpora obitelji jer je obitelj institucija bez koje društvo ne može opstati. U goruće teme vezane za obitelj, važno mjesto zauzima i život. Prije nešto više od mjesec dana cijeli je svijet obilježio šezdesetu obljetnicu donošenja Opće deklaracije o ljudskim pravima, koja u svojim prvim redcima navodi pravo na život (čl. 3), a nešto kasnije se potvrđuje da je obitelj temeljna stanica društva i države i kao takva treba biti priznata i zaštićena (čl. 16).

U Povelji piše da su sva ljudska bića jednaka, ali danas su mnoge države donijele zakone koji prihvataju a ponekad i promiču i štite novi strašni oblik diskriminacije koja nije čak i osobinu ljudskih bića najmanjima i najslabijima, kao što su još nerođena djeca, koja se ubijaju, nerijetko o trošku i skrbi država, procjenjuje se 50 milijuna godišnje.

Život najslabijih diskriminiran je i na drugom području, a to su bolesni i umirući. Neke su države već legalizirale eutanazuju, a jak je pritisak da se ona ozakoni i u drugim zemljama. Dovodi se u pitanje i sam pojam obitelji.

Povelja naziva obitelj "temeljnom stanicom društva i države". Temeljna znači da se zgrada urušava ako nema čvrstih temelja. Danas napadi na život i na

obitelj idu sve dotele da neke skupine čine pritisak da se pravo na pobačaj uvrsti među temeljna prava i da se svaka vrsta suživota izjednači s brakom. Na taj se način ide prema izokretnju kulture ljudskih prava, koja više ne bi bila u služenju čovjeku nego protiv čovjeka.

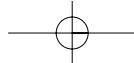
Ipak, ako pogledamo u povijest čovječanstva, vidimo da se ljudsko dostojanstvo sve više

**Đina
Perkov**

**Obitelj je institucija bez koje
društvo ne može opstati pa je zato
zaštita i potpora obitelji
najkorisnija investicija
za vlade država**

priznaje. U prilog tome ide i činjenica što je prošle godine izglasano moratorij na smrtnu kaznu koji je obznanila OUN, a prihvatile su je mnoge zemlje. Zatim dogovor o zabrani kazetnih bomba koju je u Oslu potpisalo sto država. Iako ratni sukobi postoje, u društvima raste želja za mirom. Odbacuje se upotreba sile u rješavanju problema. Ako tome dodamo donedavno nezamisliv izbor afroamerikanca za predsjednika SAD, bilježimo i nadilaženje rasne diskriminacije.

No napomenimo: budućnost čovječanstva prolazi kroz obitelj.

RIJEČ ŽIVOTA

Chiara Lubich

SUROVOST Evandželja

**"Dode li tko k meni,
a ne mrzi svog oca i
majku, ženu i djecu,
braću i sestre, pa i
sam svoj život, ne
može biti moj
učenik!"**

(Lk 14, 26)

Što kažeš na to?

To su riječi vrlo teških, radikalnih, nečuvenih zahtijeva! Isus koji je brak nazvao nerazrješivim i zapovjedio da ljubimo svakoga, stoga posebno i roditelje, taj isti Isus sada traži da u drugi red stavimo sva dobra zemaljska čuvstva, ako su ona zapreka izravnoj, neposrednoj ljubavi prema Njemu. Samo Bog može toliko tražiti.

Isus odvaja ljudi od njihova prirodnog načina života i želi ih vezati nadasve uza se, da bi na zemlji uspostavio sveopće bratstvo.

Zato 'reže' gdje god nađe na zapreku svojem naumu, te u Evandželu govori o 'maču' – duhovnom, razumije se.

Naziva 'mrtvima' one koji nisu znali ljubiti Njega više od majke, žene, od života. Sjećaš li se čovjeka koji je zamolio da mu dopusti pokopati oca prije nego podje za Njim? Upravo je njemu Isus odgovorio: "Pusti neka mrtvi pokapaju svoje mrtve"!

Možda si se pred tolikim zah-tjevom uplašio; možda si ove Isusove riječi pripisao njegovu vremenu ili prepustio onima koji ga trebaju slijediti na poseban način.

Varaš se. Ova riječ vrijedi za svako doba, pa i za današnje, vri-jedi za sve kršćane, pa i za tebe.

U vremenu koje prolazi može ti se pružiti mnogo prigoda da provedeš u život Kristov poziv.

Živiš li u obitelji gdje je netko protiv kršćanstva?

Isus želi da Ga ti svjedočiš životom, a u prikladnom trenutku i riječju, pa i uz cijenu da budeš ismijan ili oklevetan.

Majka si i tvoj muž želi da prekineš trudnoću?

Pokoravaj se Bogu a ne ljudima.

Brat te želi uključiti u društvo ljudi s ne baš jasnim, pa i lošim ciljevima? Udalji se.

Netko te od tvojih zove da prihvatiš prljavi novac? Zadrži svoje poštenje.

Cijela obitelj utječe na tebe da se povedeš za svijetom? Prekini sve, da se Krist ne bi udaljio od tebe.

"Dode li tko k meni, a ne mrzi svog oca i majku, ženu i djecu, braću i sestre, pa i sam svoj život, ne može biti moj učenik!"

Iz nevjerničke si obitelji i tvoje obraćenje Kristu dovelo je do podjele? Ne uzbuduj se. To je učinak Evandželja. Daruj Bogu bol srca za one koje voliš, ali ne popuštaj.

Krist te pozvao k sebi na poseban način i sada je došao trenutak kada tvoje potpuno predanje traži da ostaviš oca, majku, ili da se odrekneš zaručnice?

Izaberi.

Tko se ne bori, ne pobjeđuje.

"Dode li tko k meni, a ne mrzi svog oca i majku, ženu i djecu, braću i sestre, pa i sam svoj život, ne može biti moj učenik!"

"...pa i sam svoj život."

Živiš u zemlji progona i izlaganja za Krista dovodi u opasnost tvoj život? Budi hrabar. Ponekad naša vjera može tražiti i to. U Crkvi nikad nije posve završilo vrijeme mučeništva.

Da bi mogao ostati pravi kršćanin, svatko će se od nas u svom životu naći pred izborom između Krista i svega ostalog. I ti ćeš doći na red.

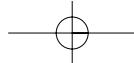
Ne boj se. Ne boj se za svoj život: bolje da ga izgubiš radi Boga nego da ga više ne nađeš.

Drugi Život je stvarnost.

I ne boj se za svoje. Bog ih ljubi. Ako ih budeš znao podrediti Njemu, On će jednoga dana proći kraj njih i pozvati ih snažnim rijećima svoje ljubavi. A ti ćeš im pomoći da s tobom postanu pravi Kristovi sljedbenici.

1 Lk 9, 60

IZ ŽIVOTA

U OBRANI ŽIVOTA

Dugi niz godina radila sam kao primalja na odjelu nepravilnih trudnoća u bolnici u Ljubljani. Nastojala sam uspostavljati istinske odnose s pacijenticama, kolegama i nadređenima, te braniti život, često podnoseći poniženja i riskirajući gubitak radnog mesta.

Mnogi su roditelji otkrili radost majčinstva i očinstva, a majke koje su htjele nasilno prekinuti trudnoću bile su poštene drame grižnje savjesnosti. Malo po malo kolege i nadležni počeli su poštivati moje odabire i znalo bi se dogoditi da su se savjetovali sa mnom prije donošenja važnih odluka.

Kasnije sam se razboljela od vrlo rijetke bolesti. Nisam se smjela naprezati, imala sam jake glavobolje, bolove u zglobovima, otekline, gubila sam koncentraciju. Kolege su mi pomagali koliko su mogli. Bila sam ograničena u radu, ali osjećala sam da sam na poslu još potrebna.

Jednom su na odjel primili majku u šestom mjesecu trudnoće, a dežurna liječnica je zbog nastalih problema savjetovala pobačaj. Pokušala sam uvjeriti majku da to ne čini, ali nisam uspjela. No odbila sam joj dati injekciju, a za mnom i druge sestre. Dijete se rodilo živo i normalno se razvija, a otac je ponosan što ima sina.

Širenjem umjetne oplodnje u bolnicu je ušla kultura smrti, jer se uništavaju suvišni zametci. Ovom vrstom oplodivanja često dolazi do začeća više djece, ali samo jednome se pomaže živjeti. Za mene je to nepodnošljiva bol koja nalazi smisao samo kad je ujedinim s boli Isusa na križu.

Tim stalnim stavom protiv struje nešto se na odjelu promjenilo. Mnoge kolegice su se počele sa mnom boriti za život. I šefica odjela, koja nema vjerskih uporišta, podržava me iako ne shvaća gdje nalazim snagu da se ovako ponašam.

J. P. (Slovenija)

mijenjale. Bolje rečeno, promjenio sam se ja. Sjećam se jedne gotovo beznačajne zgode, koja je čak smiješna ako je promatrano izvana, no bila je važna etapa za moju 'evangelizaciju', jer se tada u meni slomilo nešto jako tvrdo. Jednoga sam se dana prihvatio posla s nakanom da

arhiv C.N.

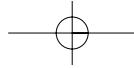
S OVIM VIŠE NE ŽELIM ŽIVJETI

Svoje sam bližnje uvijek zanemarivao, štoviše, borio sam se protiv njih kako bih svim snagama nametnuo svoje 'ja'. I to ne samo na poslu i u gradskom vijeću, nego najviše kod kuće. Nije se bilo lako promjeniti. Morao sam se namučiti da 'otopim' svoj teški karakter i da naučim voljeti ženu i naše djevojčice kako su to one željele, a ne onako kako sam ja smatrao da je ispravno. Odnosi su postali toliko teški da je Petra, starija djevojčica od pet i pol godina, jednoga dana provalila: "S ovim ovdje ja više ne želim živjeti!" Mislila je na mene, naravno.

No malo po malo stvari su se

iskopam i posijem mali komad zemlje, kad nađe Petra i vidjevi što radim, odjednom mi predloži: "Tata, hoćeš da napravimo brdo?" Naravno, onom zemljom koju sam tako brižljivo pripravio. Bio sam tako zatečen da sam instinkтивno odmah pomislio odgovoriti negativno: reći joj da me pusti na miru, jer mi se između ostaloga i žurilo. Međutim, odgovorio sam: "Da, naravno! Pomoći će ti da ga napraviš baš onakvoga kakvog želiš, stavit ćemo i cvijeća i puno drugih stvari!" Tako smo podigli brdo od zemlje. U izljevu radosti djevojčica mi se bacila oko vrata, zagrlila me snažno i uskliknula: "Dragi tata, koliko te volim!" Za mene je to bila lekcija. Od tada nisam više postavljao svoje 'ja' ispred svega...

E. M.

CHIARA

Kardinal Walter Kasper prigodom jednoga od njegovih brojnih susreta s Chiaram Lubich

PROROČKA intuicija

Predsjednik Papinskog vijeća za jedinstvo kršćana o Chiari Lubich

**kard.
Walter
Kasper**

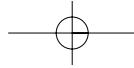
Vijest da je Bog, Gospodar života i smrti, pozvao u svoje vječno kraljevstvo Chiaru Lubich, utemeljiteljicu i predsjednicu Djela Marijina (Pokreta fokolara) svi u Papinskom vijeću za promicanje jedinstva kršćana i ja osobno primili smo sa velikim ganjem. U ovoj bolnoj okolnosti za sve članove Pokreta diljem svijeta Papinsko vijeće želi ponoviti izraze svojega dubokog poštovanja i svoju zahvalnost za sve ono što je tijekom dugog i od Boga blagoslovjenog života Chiara učinila, osobito za Crkvu i za ostvarenje volje našega Gospodina: "Da svi budu jedno".

Gоворити о Chiari Lubich само као о изузетној екуменској особи нашега времена чини ми се премало, ако помислимо колико је нјезин допринос пови-

јести Цркве и човјечанства у последњих шездесет и више година. Она је као млада дјевојка чула зов Господина да се посвећује Нему, на путу који ће се касније назвати 'пут јединства'. Ипак Chiara Lubich остaje зачетница дијалога, па и оног екуменског. Екуменизам је тешак пут, али у нјезиној интуицији коју бије назвала пророčком – у оном озрачују братства које се све виše успостављају међу хришћанима – Chiara Lubich добро је разумјела колико је потребна духовност као повлаштенији пут да се скрати ход према пуном и видljivom јединству.

У једном говору, одржаном прије неколико година Екуменском вijeću crkava u Ženevi, потврдила је да smo upravo zbog novog открића ове свјестi позвани живjetи заповијед коју Исус

назива својом и новом: "Лјубите једне друге као што sam ja ljubio vas", те тако допринijeti да се оствари Isusova опорука "да сvi буду једно", по дијалогу животом, дијалогу народа. Chiara je nastavila: "Mi se već osjećamo једном обitelji. Osjećamo da svi mi iz različitih Crkava sačinjavamo један хришћански народ – који обухваћа laike, али не само njih nego и svećenike, pastore, biskupe – мада је још mnogo тога потребно да bi se остварilo puno i видljivo zajedništvo међу нашим Crkvama. Nije то дијалог који се suprotstavlja niti postavlja usporedo s дијалогом tzv. vrha ili odgovornih за Crkve, nego дијалог у коме хришћани могу sudjelovati. A хришћански народ је попут kvasca u екуменском покretu. Што više,

želimo se nadati da će dijalog životom ojačati druge oblike dijaloga, kao što je oblik ljubavi, općeg služenja, molitve i teološki oblik. I ne samo to! Nadamo se također da se i stalno prisutan problem kako će ljudi prihvati napredak službenog teološkog dijaloga može prevladati ako je ekumenski narod pripravljen."

Dijalog životom polazi od pretpostavke da je daleko više onoga što nam je zajedničko od onoga što nas dijeli. To ne znači umanjivati ili sakrivati nesuglasja, nego se strpljivo zalagati da ih nadiđemo, imajući na umu poniznost i ne zeleći postići sve odmah. Taj je proces često dug i mučan, sačinjen od malih koraka. Ne zaboravimo da jedinstvo ne može biti "sklopljeno" ili "ostvareno" čisto ljudskim aktivnostima; ono je dar Duha, njegova pravog začetnika i promicatelja.

Ekumenizam je u temelju duhovni proces za koji je bitno obećanje naviješteno u Evanđelju. Evanđelje nam kaže da će nam ono što molimo u Isusovo ime biti dano. A što važnije možemo moliti u Isusovo ime od jedinstva njegovih sljedbenika? Već nam je dano da okusimo ovu radost. Ekumenskim dijalogom želi se nadasve pozorno slušati i duboko razumjeti, uklanjući predrasude i nesporazume, ozdravljajući stare rane. Ovaj dijalog ljubavi je dijalog prijateljstva. A Chiara Lubich je uspostavljala i gajila mnoga prijateljstva izvan Katoličke crkve.

Bila bi nemoguća misija nabrojiti susrete, posjete, razmjene koje je Chiara imala u tolikim godinama: od protagonista ekumenskog zalaganja, katolika, pravoslavaca i protestanata, do patrijarha, metropolita, biskupa, teologa kršćanskog Istoka; od predstavnika

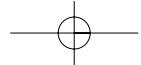
istočnih Pravoslavnih crkava do poglavara crkava i crkvenih zajednica Zapada; te kršćana sa svih strana svijeta. Nisu to bili površni susreti. S Chiarom su svi doživljavali da duhovnost jedinstva – življena u svakodnevici i sa zalaganjem da se zajedno živi Evanđelje i kušaju njegovi plodovi – može graditi mostove, očuvati odnose, prevladati stoljetne predrasude, obnavljati se kroz zajedničko svjedočanstvo.

Papinsko vijeće za promicanje jedinstva među kršćanima ne može a da se sa zahvalnošću ne sjeti iskrene i učinkovite suradnje na koju je uvijek naišlo kod Chiare Lubich i Pokreta fokolara. S moje će strane ostati sjećanje na bogatu, duboku i neposrednu ličnost koja je znala gorljivo i vjerno ljubiti Crkvu, a to je činila nadasve služeći jedinstvu, življrenom kao znak i jamstvo njezine vjernosti. □

Predstavnici raznih Crkava na susretu Zajedno za Europu u Stuttgartu

(2) arhiv C.N.

CHIARA

Chiara Lubich s bratom Rogerom Schutzom. U sredini Eli Folonari, jedna od najbližih suradnica utemeljiteljice Fokolara.

ZAJEDNIČKI POZIV na jedinstvo

Svjedočanstvo priora zajednice iz Taizéa, nasljednika utemeljitelja brata Rogera, velikog Chiarinog prijatelja

Brat Alois

Kroz mnoge je godine odnos povjerenja i dužbokog zajedništva povezivao našeg brata Rogera s Chiarom Lubich. O tome želim osobno posvjedočiti.

Kad bi brat Roger boravio u Rimu, više puta je znao pozvati Chiaru u naš stan, blizu Trga Venecija. Svaki put je to bio trenutak sreće, za njega kao i za nas braću koja smo zajedno stanovali. Za tu bismo prigodu pokrili stol stolnjakom na kojemu smo poslužili čaj, uz obavezan buket cvijeća. Želio je da nju uvijek bude bijelo cvi-

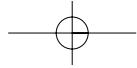
jeće, iako ga u nekim razdobljima godine nije bilo lako naći.

Kad bi Chiara došla, počeli bi razgovarati. Kako je bilo lijepo naznačiti tom dijalogu! Oboje su bili vrlo komunikativni i svjđalo im se istim unutrašnjim žarom podijeliti ono što su imali u sebi. Imali su zajednički poziv na jedinstvo i često su se pitali kako prenijeti Krista danas, svojim životom više nego riječima.

Brat Roger divio se daru života utemeljiteljice Fokolara. Dva mjeseca prije smrti, 1. lipnja 2005. napisao joj je: "Ne zaboravljam sve ono što nas povezuje nakon svih ovih godina, naših susreta u Rimu i u Grazu. Vi ste prisutni u mojem srcu i u mojoj molitvi. Moja braća i ja znamo da naš život zadobiva smisao kada je konkretni odgovor na Božji poziv, na poziv da dajemo sami sebe malo po malo, ne poznavajući put koji nas čeka. I mi smo to otkrili. Sreća je ponizno darijanje svoga života!"

Kroz dugo vremensko razdoblje naši su se putovi često križali s putovima Pokreta fokolara, i to na različitim krajevima svijeta. Svaki smo put mogli doživjeti prijateljstvo koje postoji među nama. Tako je bilo posebno u zemljama istočne Europe prije promjene 1989. godine. Sjećam se zgode kada sam pratio brata Rogera u Istočnu Njemačku. Jedna mlada žena mi se nenametljivo približila i rekla: "Ja sam iz Pokreta fokolara". Jako me se dojmio taj susret u tako kušanoj zemlji.

Sada Chiara zagovara sve nas kod Boga i želio bih moliti za sve one koji pripadaju Pokretu fokolara riječima koje je zapisaо naš brat Roger: "Ti, milosrdni Kriste, daj nam da budemo u zajedništvu s onima koji su nam prethodili i da tako mogu ostati uz nas. Oni već kontempliraju slavu Nevidljivoga. Na njihovu tragu pripravi nas da prihvatiimo zrake tvojega svjetla." □

OBLJETNICA

U industrijskom gradiću Belišće na desnoj obali Drave Ankica je provela svoje djetinjstvo s roditeljima i s trojicom braće ribiča čiji je ulov dopunjavao tjedni meni obitelji skromnih mogućnosti. Suvršno je i spomenuti da su bratsko-sestrinski odnosi bili obilježeni onom ljubavlju u koju spada i prepirka, tučnjava, gajanje oko ljetne kuhinje. "Ma, što vi mislite...", bila je moja jedina obrana, sjeća se Ankica. Dva starija brata umrila su rano, jedan s 43, a drugi s 50 godina, a mlađi brat i danas živi u Petrijevcima s obitelji.

"U obitelji nismo prakticirali vjeru. U Belišću tada nije ni bilo crkve, osim kapele na groblju. Primila sam sakramente, ali nakon osmog razreda nisam više odlazila u crkvu.

Najmlađi brat i ja znali smo provocirati mamu postavljajući joj nemoguća pitanja o Bogu i vjeri. Kako nas njezini odgovori

arhiv NS

SVI SU KANDIDATI za jedinstvo

O svojim životnim traženjima, susretu s idealom jedinstva i njegovom širenju u istočne zemlje priповijeda Ankica Farkaš

nisu zadovoljili, zaključili bismo: 'Vidiš da Boga nema!'

Susret s Bogom

Oduševljena Marxovim idejama, u petom razredu Učiteljske škole postala sam član omladinske partijske organizacije. Nakon završene srednje škole a potom i Pedagoške akademije, bila sam uvjerenja da sam raščistila s vjerom i da sam doista 'prosvjetljeni' prosvjetni radnik. Duboko sam vjerovala da je čovjek sam kovač svoje sreće i nisam razumjela što ljudi rade u crkvi."

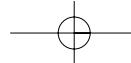
Nastupile su dvije godine traganja, padova i uspona. Ankica je osjetila svu bijedu ljudskog bića bez Boga, doživjela razočaranje u priateljstvo i iskrenost, u koje je duboko vjerovala.

No negdje u duši je osjećala da postoje ljudi koji vjeruju u velike ideale i da će ih sresti.

U svojoj se sredini osjećala skučeno, pa je ostavila posao i krenula u Zagreb, sa željom da se zaposli i nastavi studij koji je već bila počela u Novom Sadu. No nije položila prijemni ispit, jer Bog je pripremao drugu vrstu 'prijema'.

"Nekoliko dana pred Božić prijatelji su me pozvali na Polnoćku. Iznenadila sam ih i nakon sedam godina ušla u crkvu. Riječi božićnih pjesama snažno su me doticale, kao da su bile upućene samo meni. NETKO je počeo ulaziti u moj život, razoružavati me, pozivati k svojim Jaslicama. Mislila sam da će me to sutradan proći, no osjećaji su postajali sve snažniji. Sjela sam na tramvaj i krenula u crkvu. Pred Marijinim kipom započeo je dugi, otvoreni razgovor s Njom. Rekla sam joj SVE. Obuzimalo me neko posebno blaženstvo u duši. Bila je to

**Đina
Perkov**

SVI SU KANDIDATI ZA JEDINSTVO

moja prva, duboka molitva upućena Nebu.

Vrativši se u moju malenu sobicu u Dubravi, počela sam stavljati na papir moju zapaljenu dušu. Riječi su tekle bez zastoja, papiri su se nizali. Imala sam osjećaj da mi gori sva nutrina.

'Što želiš od mene? Reci mi tako jasno, da nikada u životu ne posumnjam da je to moj put', pisala sam."

Ankica se vraća u Belišće želeći ispraviti sve počinjene greške, osobito prema roditeljima. Započelo je svijetlo razdoblje njezina života. Nabavljalala sam i naprosto 'gutala' vjersku literaturu.

*Doček Chiare
u gradiću Faro
u travnju 1999.,
gdje Ankica
i danas živi*

'Uzmi me za ruku!'

"U to je vrijeme u Belišće stigao mladi franjevac trećoredac, o. Bernardo Rubinić. Ubrzo je saznao za 'zapaljene duše' oko sebe i počeo nas okupljati. Jednog dana nam je rekao: 'Idemo u Rim! Susrest ćete se s mladima koji žive zajedno, uvijek su veseli i nasmljeni... Budite i vi takvi s njima!' Taman će nam biti do smijeha nakon duge vožnje autobusom po

ljetnoj vrućini, pomislila sam.

No čim sam ugledala fokolarine koje su nas čekale, sve je odjednom postalo toplo, srdačno, radosno. Upijala sam svaku riječ. Upečatljiv je bio i posjet Loppianu. Još se sjećam iskustava što su nam ih ispričale fokolarine: jedna je uspjela oprostiti ubojici svoga oca, druga se pred samo vjenčanje odlučila za život u fokolaru..."

Te jeseni u Hrvatsku se vratila Jelena Ivičić-Aurora, prva hrvatska fokolarina. Godinu dana kasnije stigla je i Raffaella i otvorio se fokolar. "Sjećam se mog prvog pisma Chiari u fokolaru u zagrebačkoj Dubravi, posebno zadnje rečenice koja me i danas prati: 'Uzmi me za ruku i čvrsto drži, i onda kad bih je željela istrgnuti.'"

Slijedio je prvi Marijpoli u Bassano di Grappa, u Italiji, 1968. Zatim prvi Marijpoli u Tekijama blizu Novog Sada. "Bili su to trenuci velikih milosti. U svakoj sam pauzi trčala u crkvu i plakala. Snažan osjećaj da me Bog zove, ali i osjećaj nedostojnosti za tako visok ideal.

Nešto kasnije pred velikim raspelom

stare crkvice jasno sam čula Isusov zov: 'Slijedi me!'

Nastupila je intenzivnija priprema za odlazak u Loppiano, gdje sam provela dvije najljepše godine moga života, od 1972.-1974. Sjećam se zadnjeg razgovora s Renatom: 'Ankice, ne zabravi, s Isusom ćeš u životu moći i brda premještati. No, zapamti, bit će uvijek sve veća.' Brda su nailazila, nekad veća, nekad manja, no nikada nepremostiva", tvrdi Ankica.

Ispred vremena

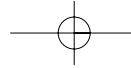
Po povratku iz Loppiana, dolazi u fokolar u Zagreb, a ubrzo potom 1976. odlazi u Suboticu, gdje je već postojala mala zajednica Djela Marijina. Počela je nova avantura. "Bila je to škola kako se poistovjetiti s raznolikošću naroda i vjera, običaja i navika. Pola godine bila sam sama, a kasnije je došla Vida Rus. S velikim smo poletom započele susrete s mladima i obiteljima u Subotici i po cijeloj Vojvodini.

Budući da razumijem, a ponešto i govorim mađarski, često smo odlazile u Szeged i istočni dio Mađarske. Prevodila sam Riječ života i nosila je preko granice poput dragocjenog blaga, pazeći da mi ga nitko ne uzme. Živo se sjećam našeg prvog Marijopolija u blizini Budimpešte i dvije predivne duge na nebu kad smo završili. Imali smo osjećaj da nam se Marija smiješi s neba."

U Vojvodini se ideal jedinstva brzo širio i među mladima, Rusinima u Ruskom Krsturu, Kucuri, Novom Sadu, među Mađarima. U Subotici su imali najviše kontakta s Hrvatima Bunjevcima. S njima je sve i počelo, jer je u kući bunjevačke obitelji Ivanković bio smješten prvi mali fokolar.

Nakon dvije godine, 1978. fokolar se preselio u Beograd. Pridružila im se i Majda Čop, a potom Silva Tomis, pa su lakše slijedile nove zajednice u Beogradu, Nišu, Pančevu, Skoplju, te u Bugarskoj. Pravim čudom Ankica je brzo dobila posao u OŠ '22. decembar' na Dedinju.

"U osam godina šest smo se puta selile. Već u našem prvom stanu, preuređenom podrumu, bilo je prilično avantura. Jednog jutra Vida kreće na posao i odmah se vrati s viještu da je pred kućom policajac. Drugi dan su bila dvojica, i to sa psom. Kad

smo s pošte telefonirale Raff u Zagreb, rekla nam je: 'Dotjerajte se, budite lijepi, s osmijehom na licu, da vide kako izgledaju kršćani'. To nam je vratilo mir. Ubrzo smo saznale da nisu dolazili zbog nas.

Bilo je i pravih progona. Jednom je nekoliko noći uzastopno zvonio telefon oko jedan sat noću, a s druge strane samo tišina. Bilo je i drugih zastrašivanja, no sve nam je to pomoglo da učvrstimo jedinstvo među nama i molimo za naše 'neprijatelje'.

Vremena su bila teška. No svaki put kad bih se sjetila da su svi kandidati za jedinstvo: i carinici koji su nam oduzeli ono malo stvari što smo ih nosili našim prijateljima u Mađarsku ili Bugarsku, i policajci koji su nas ispitivali i pratili, strah bi nestajao, a mjesto bi zauzimala ljubav i molitva."

Počeli su kontakti s pravoslavnima, osobito sa svećenicima. Zajedno su pokušavali graditi mostove koji su se kroz povijest često puta urušavali. "Posjećivali smo jednog pravoslavnog svećenika u Vojvodini. Iznad velikog zidnog sata imao je sliku carigradskog patrijarha Atenagore s papom Pavlom VI. 'Sat pokazuje vrijeme, a ova dva velika čovjeka znala su ići ispred vremena. Utrla su nam put prema jedinstvu', govorio je."

Usprkos progostvima

Na Marijapoliju u Rumunjskoj nisu se smjeli ni glasno smijati, a pljeskali su s dva prsta da prolaznici ne bi čuli mnoštvo. "Kad smo navečer konačno izašli iz preuređena župnikova podruma u dvorište, svećenik Joško Pal se od radosti kotrljao po travi, a nama je doviknuo: 'Smijte se, ali nemojte ni na hrvatski ni na talijanski!' To je značilo 'što tiše'. No ideal jedinstva je napredovao, Marija nas je štitila."

I u Bugarskoj su kontrole bile vrlo stroge. Stranci su morali spavati u hotelu ili u registriranom privatnom smještaju kako bi policija imala uvid tko je ušao u zemlju. "Mi bismo obično jednu noć prespavali u hotelu, a ostale kod naših obitelji. Bio je to rizik i

za nas i za njih, no željeli smo maksimalno iskoristiti vrijeme. Do kasno u noć prevodili smo Riječ života i druge Chiarine tekstove. Sve se moralo pisati rukom. Pisaći stroj nisu smjeli imati u kući, jer to je značilo da se nešto 'umnaž'

Susrete smo imali vani, u nečijoj vikendici ili kući. Uvijek smo morali imati spreman odgovor za neočekivane posjetitelje: slavili smo imendan, rođendan, bili na pikniku...

Jednom nas je na izlazu iz Bugarske granični policajac, pogledavši putovnice u koje je bio utisnut samo jedan pečat hotela, strogo upitao: 'Gdje ste odsjeli?' A Florijan će ko' iz puške: 'U autu'. Policajac se rasrdio i još jednom dobro odmjerio četvero izrazito visokih ljudi i mene. Kada je Florijan pokušao ublažiti stanje: 'Pa, imali smo i šator...', policajac je samo pokazao rukom naprijed, što je značilo: 'Idite, da vas više ne vidim'.

Takvih detalja, ali i ozbiljnih policijskih ispitivanja i zastrašivanja naših članova u Bugarskoj bilo je dosta. "Kasnije smo otkrili da je policija znala sva naša imena i gdje smo se kretali. No zajednica se učvrstila. Božji ideali ne štete, već obogaćuju naše narode, naše države, cijeli svijet."

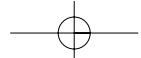
Nakon Beograda Ankica se 1986. preselila u Split, gdje je, kako sama kaže, provela 10 nezaboravnih godina. Na slici s Dolores Poletto u fokolaru na 13. katu.

Policjske kontrole u Bugarskoj bile su vrlo stroge pa su se prvi Marijapoliji održavali su se u prirodi

(3) arhiv NS

1 Renata Borlone, fokolarna preminula 1990., pokrenut proces za proglašenje blaženom

Skupinu Gen
Rosso sačinjava
18 članova iz
10 zemalja: Brazil,
Demokratska
Republika Kongo,
Kenija, Tanzanija,
Argentina,
Španjolska, Italija,
Švicarska, Filipine
i Poljska

DOGAĐAJ

GEN ROSSO u HRVATSKOJ!

Gen Rosso će biti glavni događaj Kristfesta u Osijeku, gdje će imati radionice s mladima, a potom će nastupiti s mjuziklom Streetlight 16. svibnja. Streetlight u Splitu 19. svibnja.

Neven
Novak

Na povratku iz Kube

Oduševljenje i svesrdno sudjelovanje mnoštva od preko 5000 znatiželjnika i poznavatelja Gen Rossa obilježilo je četiri koncerta u teatru *Mella* u Havani. U izvedbu mjuzikla *Streetlight* Gen Rosso je uključio 150 kubanskih umjetnika koji su dali svoj doprinos izvanrednom skladu cjeline. I sama publika se iznenadila otkrićima protagonistom novoga svijeta jedinstva, u kojem je Kuba bila prisutna više no ikada.

Gostovanje je organiziralo Nacionalno vijeće scenskih umjetnosti. U dubokom ozračju i srdačnom poštovanju organizatori su na kraju istakli da je to bio obrat kubanskog kulturno-umjet-

ničkog svijeta, budući da su na nastupima bile skladno povezane razne scenske umjetnosti. Slijedio je poziv da se Gen Rosso što prije vrati na Kuba.

A na povratku iz Kube stigla je potvrda o nastupu Gen Rossa u Hrvatskoj.

Gen Rosso International Performing Arts Group nastaje godine 1966. u Loppijanu kraj Firence po zamisli Chiare Lubich. Ona poklanja crvene bubnjeve skupini mladića da preko glazbe promoviraju poruke mira i sveopćeg bratstva te tako doprinose ostvarenju ujedinjenog svijeta.

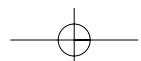
Izvorna aktivnost skupine Gen Rosso od samih početaka proizlazi

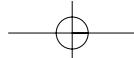
iz njihove kulturno-umjetničke zanimljivosti, iz internacionalnosti članova i osobnog zalaganja da u svakodnevnom životu ostvaruju vrijednote koje promoviraju.

Od početaka pa do danas kroz Gen Rosso je prošlo preko 200 umjetnika i tehničara.

Jaki bez nasilja

Gen Rosso već nekoliko godina uspješno ostvaruje didaktičko-odgojne projekte za učenike, sensibilizirajući mlade za teme mira, nasilja i interkulturne, s projektima pod naslovom: *Hands for Peace, Rock gegen Gewalt, Give Peace a Hand, Sports 4 Peace*. Najbolje su razradili projekt *Jaki bez nasilja*

koji će predstaviti na Kristfestu u Osijeku. Riječ je o inicijativi za prevenciju nasilja i mladenačkih netrpeljivosti, a sastoji se od tri dana rada umjetnika i tehničara Gen Rossa s učenicima različitih uzrasta u različitim izričajima: ples, pjevanje, gluma, scenografija, svjetlo, zvuk i glazba. Treće večeri sami učenici pojavljuju se na pozornici kao pravi glumci, glazbenici, tehničari i pjevači kako bi ponudili publici svog grada različite umjetničke izričaje i zajedno s Gen Rossom - mjuzikl *Streetlight*.

Streetlight

Dva prijatelja Charles i Jordan žive u opasnoj četvrti Chicaga – Jami (*The Hole*).

Charles i njegovi prijatelji Alan, Mike, Garcia i Henry sačinjavaju skupinu *Streetlight Band* i zalažu se svim svojim snagama za izgradnju ujedinjenog svijeta. Navečer se obično sastaju u jednoj garaži i sviraju, pripremajući koncert koji će se održati u *Malcom X Boulevardu*.

Jordan je u lokalnoj bandi *Gang*

(3) arhiv Genrossa

koja se nametnula da kontrolira četvrt. Zaljubljen je u Lizu, sestru Treya, vođe *Ganga*.

Trey i njegovi drugovi Kevin, Zack i Goose vječno se bore s članovima bande *Devil G* koji tijekom iznenadnog napada u pucnjavi pogodaju Lisu. Ubojstvo Lise uzrokuje osvetu *Ganga*, a sve to donosi neočekivane obrate za Charlesa i Jordana.

Radionica – Workshop

Predstava je završena. Ozračje je još puno elektriciteta, osjećaji se ne mogu zaboraviti. Neke trenutke želimo zaustaviti.

Iz želje za ponovnim susretom i učvršćivanjem uspostavljene veze nastali su *workshopovi*. To je dan proživljen s Gen Rossom, gdje mlađi dolaze sa svojim instrumentom, glasom, s voljom za plesom i glumom. Gen Rosso im je na raspolaganju, bez svjetala i bez pozornice.

Rade, znoje se i uče, a nadasve zajedno doživljavaju umjetničko iskustvo koje poprima obrise života. Nema profesionalaca i promatrača, talentiranosti i netalentiranosti. Radionica funkcioniра upravo zato što su svi jednaki.

Otkriva se umjetnost drugoga, pomaže i uči.

Navečer je mali/veliki spektakl spreman i svatko postaje akter i gledatelj. Dokaz je to da mlade na svim stranama svijeta pokreću isti interesi i iste vrjednote i kad ih se dotakne u živo, svi vibriraju u jednom ritmu. *Workshopovi* Gen Rossa su očiti dokaz toga.

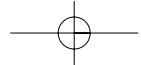
Gen Rosso je nastupio u 47 zemalja Europe, Azije, Sjeverne i Južne Amerike, Afrike, na Bliskom Istoku, s 2500 koncerata na 220 turneja, pjevanih na 24 različita jezika. Sudjelovali su na 60 velikih međunarodnih manifestacija, priredili 250 radionica, pred ukupno 5 milijuna gledatelja. Snimili su 54 albuma s 325 skladbi. Nastupali su i za projekte solidarnosti, u korist humanitarnih udružina i za zatvorene.

□

Novi svijet br.2/2009.

13

SVEUČILIŠNI INSTITUT SOPHIA

Trenutci sučeljavanja tipični su za Sophiu. Događaju se nadasve unutar jednog posebnog sata rezerviranog za spontano zajedništvo, provjeru ravnoteže između života, intelektualnog usvajanja i unutarnje dimenzije. Na slici studenti i profesori Sophie.

AVANTURA misli i života

Iz karizme jedinstva nastaje vrsta sveučilišta temeljena na interdisciplinarnosti i mudrosti. Susret s istinom unutar zajednice koja vodi dijalog i istražuje.

**Giulio
Meazzini**

Nalazimo se u talijanskoj pokrajini Toscani, blizu Firence. Sveučilišni kompleks sa svojim aulama, knjižnicom, restoranom, uredima, tajništvom i stanovima za studente namjerno je smješten u gradiću Loppiano koji još od 1964. godine okuplja malu veliku zajednicu Pokreta fokolara, oko devetsto osoba, koliko ih danas ovdje živi i radi.

Cjelovita formacija

Nova avantura, posljednji plod proizišao iz karizme jedinstva Chiare Lubich je sveučilišni institut Sophia. Ovdje se žele izvoditi istraživanja vezana uz razum otvoren pitanju istine, otkrivajući jedinstvo koje povezuje različite grane znanja.

Justine dolazi iz Konga: "Tri sam godine studirala filozofiju na državnom sveučilištu, ali tek kad sam došla u Loppiano pronašla

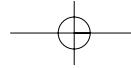
sam ono što sam tražila: studenti i profesori zajedno traže istinu. Sara, Talijanka, začuđena je onim što doživljavaju: "Za mene, kao i za druge, ovo je razdoblje rušenja – ruše se mentalne i logičke sheme u kojima sam se oduvijek izgrađivala, ali ih u stvarnosti ne gubim, jer su sadržani u novome. Ovdje život i kultura idu pod ruku.

Potvrđuje to i prodekanica Judy Povilus: "Predajem razvoj logičke misli kroz povijest i otvaranje novom načinu pristupa logici temeljenom na odnosima. Jutros je jedan student primijetio da različite discipline zajedno doprinose formiranju njegove cjelovite ličnosti. Nekoliko je tjedana kako su počela predavanja, a već smo stigli do toga.

Gledam listu studenata. Dolaze iz Kanade, Argentine, Španjolske, Koreje, Francuske, Filipina, Brazila, Nizozemske, Kolumbije... sa znanjem u vrlo različitim disciplinama. Među mladi-

ćima i djevojkama koji prolaze s obaveznim prijenosnim računalom u ruci, srećem i Elisabeth, 22 godine, iz Belgije: "Sinoć smo nas nekoliko studentica za vrijeme večere raspravljale o feminizmu. Bilo je različitih razmišljanja i jedna drugoj smo objasnjavale što to znači u pojedinoj kulturi. Tražile smo dodirnu točku i nismo je uspjеле naći, pa smo se na kraju skoro posvadale. Dan kasnije, za vrijeme jutarnjeg sata zajedništva, opet smo o tome progovorile kako bismo se naučile prihvati u našim različitostima.

Trenutci sučeljavanja kao što je ovaj tipični su za Sophiu. Događaju se nadasve unutar jednog posebnog sata rezerviranog za spontano zajedništvo, provjeru ravnoteže između života, intelektualnog usvajanja i unutarnje dimenzije. Tu se dijele poteškoće, traže korijeni i metodologije koje nadilaze fragmentaciju

ne samo među znanjem, disciplinama i u proživljenom danu, nego i unutar osobe.

Tajnik Antonio Coccoluto tumači da je posljedica toga vreme ideja, pitanja, prijedloga, užajamno obogaćenje. To je neka vrsta kulturnog inkubatora koji kasnije na predavanjima u aulama dovodi do bogatog, spontanog, nestruktuiranog sučeljavanja, nadilazeći različitosti u jeziku i kulturi. Profesorica filozofije Anna Pelli zadviljena je svjedokinja kako razne znanstvene discipline već konvergiraju.

Transverzalni put

Da bi bio primljen, svaki student mora proći kolokvij na kojemu se ocjenjuje njegov životopis i motivacija. Uvjet za upis je završen trogodišnji studij na bilo kojem fakultetu.

Rodrigo je Brazilac, psiholog, ima 25 godina: "Došao sam ovamo zbog neuobičajenog pristupa studiju filozofije i znanstvena općenito. Kultura jedinstva je nešto na što nisam naišao na sveučilištima gdje sam studirao."

Thanh Luyen došla je iz Ho Ši Mina, u Vijetnamu. Studira kulturno posredovanje poduzeća u Perugi i istodobno prati predavanja na sveučilištu Sophia. "Teško je, ali sam zadovoljna, iako moji misle da

sam luda. Kultura moje zemlje je sasvim drugačija od talijanske i djevojka koja studira filozofiju i teologiju je baš čudna. Želim ponijeti u Vijetnam znanje koje steknem ovdje kako bih pomogla da se moja zemlja promjeni na bolje."

Doći u Loppiano na dvo-godišnji magistarski studij nije lagan izbor. Neki od studenata su napustili svoju zemlju i ovdje dopunjaju svoj profesionalni put na drugi način, gubeći dragocjeno vrijeme u ovom svijetu koji živi ubrzano i daje prednost specijalizaciji. No put ovoga sveučilišta je namjerno transverzalan u svim disciplinama. Predviđeni se osnovni studiji grupirani na područje filozofije, teologije, znanost društvenog življenja i logičko-znanstveno promišljanje, uz izborne kolegije, seminare i uvodni kolegij o metodologiji i putu kulture jedinstva.

Profesor etike Antonio Maria Baggio tumači ovaj inovativni pristup: "Stara su sveučilišta bila bratovštine profesora i studenata. Ovdje u Sophii se to nadoknađuje, uz sva dostignuća modernog vremena, kao što je jednakost i osobno vrednovanje. Studij onoga što je dosad već rečeno u pojedinoj materiji dopunjen je jakim životnim i profesionalnim sudjelovanjem koje obogaćuje njegovo

značenje. Primjerice, temeljne definicije iz etike ne daju se i ne primaju pasivno, nego se zajedno grade. Studenti u aulu donose vizije koje su dobili od drugih profesora i sami ih razradili, pa se tako stvara jedna otvorena struktura znanja kakvu u ovih dvadeset godina rada nisam nikada doživio."

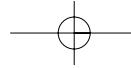
Sveučilište se financira mrežom studenata i doprinosima pojedincima i institucija koje pristaju uz projekt. Kao izraz Pokreta fokolara, Sophia je, naravno, otvorena svima. Među studentima koji ne dolaze iz redova Pokreta su i dva redovnika – jedan dehonijanac i jedan korejski redovnik – te Carlos iz Meksika, 25 godina. On kaže: "Nakon završenog studija prava dvije sam godine bio direktor sindikata poduzetnika sa sjedištem u Puebli. Na kraju sam donio odluku da dođem ovdje, zatvorivši jednu životnu mogućnost da bih potražio drugu. Svet se ruši i mislim da je jedinstvo pravi odgovor. Sophia mi izgleda kao mjesto gdje se transparentno i objektivno traži jedinstvo, bez ekonomskih i ideoloških interesa.

To su pomalo posebni studenti. Možda je zato kardinal Bertrone hvalio nastanak Sophie, rekavši da obrazuje vođe surašnjice.

Da bi bio primljen, svaki student mora proći kolokvij na kojemu se ocjenjuje njegov životopis i motivacija. Uvjet za upis je završen trogodišnji studij na bilo kojem fakultetu.

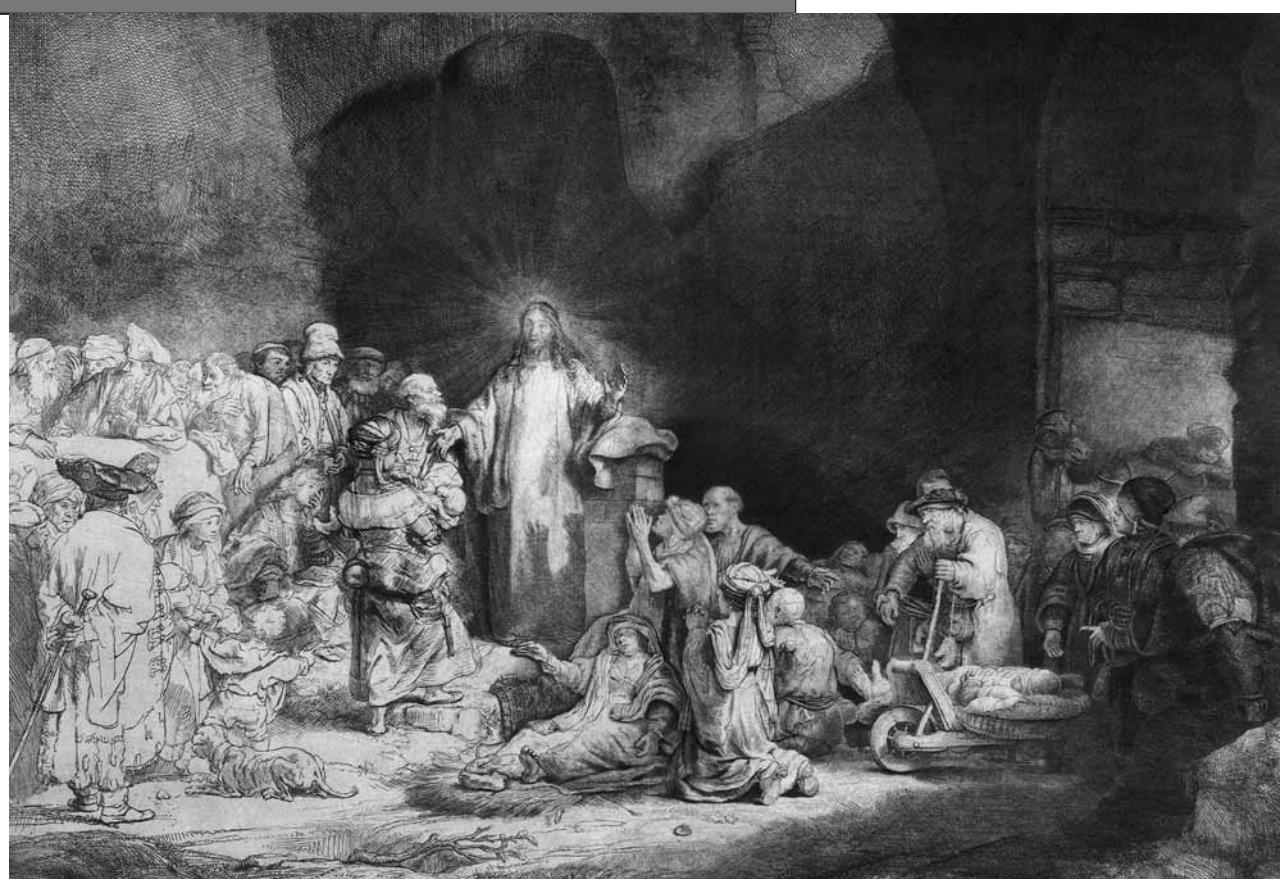
Na sveučilištu se dijele poteškoće, traže korijeni i metodologije koje nadilaze fragmentaciju ne samo među znanjem, disciplinama i u proživljenom danu, nego i unutar osobe.

UMJETNOST

U poznatom »Listu od stotinu guldena« Rembrandt je izrisao Isusa u masi bolesnih siromaha željnih lijeka milosrđa tako da ne znamo jesu li oni pobožanstvenjeni ili je on u tom blagoslovjenom času postao još više jednim od nas

REMBRANDT protiv Rembrandta

Velikim slovima »Rembrandt« nadjavljena je njegova izložba, a sasvim sitnim njegovo djelo

**prof.
Zdravko
Tišljar**

Danas je poziciju umjetničkog djela zamijenila »estetika događanja«. Suvremeno vrednovanje umjetničkih ostvarenja preferira predstavu, zabavu, autopromociju, spektakl i ekshibicionizam umjesto djela dokidajući tako granicu između života i umjetnosti.

Umjesto istinite informacije o umjetničkom stvaralaštву dat će vam glamuroznu sliku autora da zabljesnu gledatelja kako bi autorovo djelo postalo nevažno a njegova poruka iščezla.

Posjetitelj izložbe u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu¹ zaveden pompoznom najavom na plakatima nigdje ne nalazi mo-

numentalnog, grandioznog Rembrandta očekivane impozante vedete, nedodirljive medijske veličine! Štoviše, takvog nema niti u poznatoj seriji izloženih autoportreta u kojoj je on godinama »samo« pokušavao razumjeti misterij vlastitog ja.

Nismo dakle susreli Rembrandta kao *djela po sebi* čije bi grafike (kao kod mnogih suvremenika) bile tek »kolateralna sekrecija«.

Bilo bi zaista zanimljivo saznati što o problemu isticanja osobe autora, »iz vječnosti« poručuje Rembrandt Harmenszoon van Rijn. Možda bi rekao da je čitav životni vijek upirao

prstom (svojim djelom) u bitni sadržaj i smisao ljudske egzistencije te ako netko u 21. stoljeću nije spremан slijediti put njegovih spoznaja promovirajući »instituciju Rembrandta«, dovodi u pitanje upravo Rembrandta.

Sam autor upozorava na svoje djelo kao jedino važno žarište zanimanja. Otvorimo široko fizičke i duhovne oči pred bakropisima izloženim u Muzeju za umjetnost i obrt.

Bakropis je grafička tehnika dubokog tiska. (I tehnika »suhe igle« pripada istom postupku otiskivanja.) Kod bakropisa grafičar crta po preparaciji na metalnoj

ploči otvarajući crtežom put kiselini koja će projektati kanale u metalu. »Suhu iglu« pak zaista upućuje na instrument iglu kojom se fizički (jačim ili slabijim pritiskom) brazda po ploči. U brazde se unosi boja koja se iz »dubine« rova pritiskom izvlači i otiskuje na papir. Zato se zovu tehnike dubokog tiska, za razliku od plošnog tiska u kojem otiskujemo naveljanu boju s plohe matrice.

Bakropis i suhu iglu Rembrandt je razvio do savršenstva te je uspio postići dotad nenaslućene raspone tonskih nijansa.

Suvremeni autori često su u napasti da usvojenu ili otkrivenu likovnu gramatiku, lepezu svojeg repertoara predstavljaju kao krajnji domet, kao samodostatnu klavijaturu na kojoj nemaju što odsvirati, jer su često beznadno prazni.

Za duhovno bogatstvo, slojevitost, poniranje u neslućene dubine ljudskog bića trebao je Rembrandt upravo spomenute široke raspone. Bio je velik slikar koji je kao sintezu svojih bogatih slikarskih iskustava bio u stanju sažeti (stil maksima) u kvadratnom decimetru crno-bijelog bakropisa. Radilo se o autoportretu ili portretu uglednika, prodavaču otrova za štakore, krošanja u nizozemskom krajoliku ili biblijskom »Povratku izgubljenog sina«, prirodnošću kojoj je daleko svako virtuzno prenemaganje pričao je on vizualnu afirmaciju čovjekoljublja, solidarnosti i vječne nazočnosti dobrote.

Kad razmišljam o izvorima crte u Botticellija, čini se kao da je kalemljena na ljiljanu, van Goghova se užgala na elektritetu prezrelog suncokreta, Ingres je svoju pozajmio od oštine dijamanata, Rembrandtova je u najblžem srodstvu s kruhom (našim svagdašnjim).

U poznatom »Listu od stotinu guldena« izrisao je Isusa u masi

bolesnih siromaha željnih lijeka milosrđa tako da ne znamo jesu li oni pobožanstvenjeni ili je on u tom blagoslovljenom času postao još više jednim od nas.

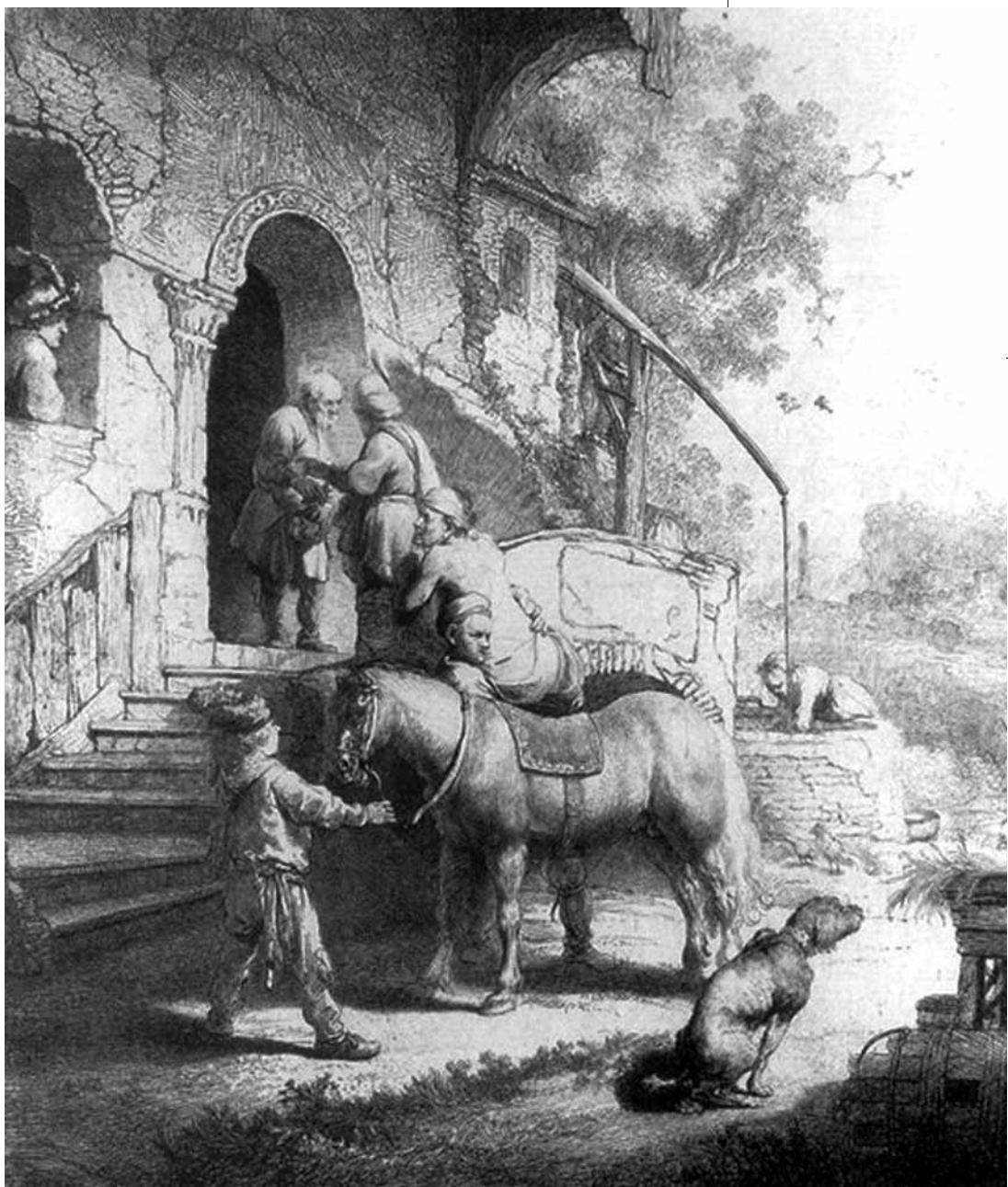
»Samarijanca« u svojoj grafici uredno dodaje mnoštву naravnih dobročina tako prirodno milosrdnih kao što je prirodan čin psa koji čuči u prvom planu scene pred svratištem.

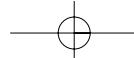
Kad na kraju mislim o misteriju »slučaja Rembrandt«, možda

je najveće čudo to što je svijet njegovu proročku likovnu misao izrečenu tako prostodušno, skromno, jednostavno, istinsko, svakodnevno i kristovski (poput kruha koji je s neba sišao), ipak prepoznao unatoč halabuci nečastivih koji bi umjetnika i okrunili i ponudili mu sva kraljevstva svijeta, samo da se odrekne istine.

□
1 Na zagrebačkoj izložbi predstavljena su 103 Rembrandtova bakropisa

»Samarijanca« u svojoj grafici uredno dodaje mnoštvu naravnih dobročina tako prirodno milosrdnih kao što je prirodan čin psa koji čuči u prvom planu scene pred svratištem

DUHOVNOST JEDINSTVA

Ako se o proljeću odvažiš uputiti u Svetu Zemlju, od mnoštva stvarnosti koje će ti Jeruzalem ponuditi na razmatranje i kontemplaciju, jedna će te svojom krajnjom jednostavnošću osobito dojmiti.

Odolijevajući vremenu, ispirane olujama dviju tisuća godina, posute makovima crvenima kao krv Muke, duge se kamene stube poput naborane silazne trake sjajno i svečano prostiru prema dolini Cedron.

Okružene travnjakom, ostale su gole, na otvorenom, kao da nijedan hramski svod ne može zamijeniti nebo što ih okrunjuje.

Predaja kaže da se Isus njima spuštao one noći nakon posljednje večere, uzdižući oči prema nebu prepunom zvijezda i moleći: "Oče, došao je čas..."

Dirljivo je koračati tlom gdje su noge Božje dodirivale zemlju

Bila je to *magna karta* kršćanina. Iz nje su njima nepoznate riječi blistale poput sunca u noći: u noći ratnog vremena.

Isus se u tri godine često obraćao ljudima: govorio je nebeske riječi, sijao u tvrde glave, naviještao program mira, no svoju je božansku baštinu nudio prilagodivši se umu svojih suvremenika, o čemu svjedoče prisopodobe.

No sada, kada ne govorи земљи i kada svoj glas upućuje Ocu, više ne obuzdava svoj zanos.

Predivan je taj Čovjek koji je Bog! Kao nabujala fontana Života vječnoga On izljeva Vodu i dušu kršćanina, sjedinjenu s Njim, utapa u beskrajna mora blaženoga Trojstva.

Lijepo je kako On izgovara taj posljednji govor:

DA SVI budu jedno

**Chiara
Lubich**

i sva ti duša izlazi iz očiju gledajući nebeski svod koji su gledale oči Božje. Dojam može biti toliko jak da te meditacija ponese u klanjanje.

Njegova je molitva prije smrti bila jedinstvena. I što više taj Sin čovječji sjai u božanstvu, to ga više osjećaš čovjekom i zaljubljuješ se u njega.

Njegov je govor samo Otac potpuno razumio, pa ipak ga je izgovorio razumljivim jezikom, možda zato da i nama stigne odjek njegove melodije.

Ne znamo zašto, ali godine 1943. prve su se fokolarine skoro svake večeri okupljale, u traganju za ljubavlju Božjom, te uz svjetlost svijeće – jer struje često nije bilo – čitale Isusovu oporuku.

Ja za njih molim; ne molim za svijet... sačuvaj ih u svom imenu koje si mi dao: da budu jedno kao i mi.

Biti jedno kao što je Isus jedno s Ocem: ali što to znači?

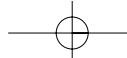
Nismo previše shvaćale, ali slutile smo da to treba biti nešto veliko.

Zato smo jednoga dana, ujednjene u ime Isusovo i okupljene oko oltara, molile Njega da nas pouči kako živjeti tu istinu. On je znao što to znači i samo On nam je mogao otkriti tajnu kako je ostvariti.

A sada k tebi idem i ovo govorim u svijetu da imaju puninu moje radosci u sebi.

Zar nismo doživjele novu radost po onom kratkom iskustvu jedinstva što se ostvarilo među nama?

Možda je o njoj Isus govorio? Sigurno da je radost odijelo kršćanina i Netko nam je iznutra dao razumjeti da je radost dužnost za onoga tko slijedi Krista, jer Bog ljubi veselog darovatelja.

Ne molim te da ih uzmeš sa svijeta, nego da ih očuvaš od Zloga.

Ovaj je život očaravajući i nov, barem za nas: živjeti u svijetu, za koji svi znaju da je u suprotnosti s Bogom, a živjeti u njemu za Boga, u nebeskoj avanturi...

Posveti ih u istini. Ne molim samo za ove nego i za one koji će na njihovu riječ vjerovati u mene: da svi budu jedno.

Kakvo li smo kršćanstvo prije živjeli, ako smo jedni kraj drugih prolazili ravnodušno, pa čak i s prezicom i osudom, a naša je sudbina bila stopiti se u jedinstvu koje je Krist zazivao?

Izgledalo nam je da Isus ovim naglascima baca uže prema nebu i nas, raštrkane udove, povezuje – po Njemu – u jedinstvo s Ocem i u jedinstvo među nama. I Mistično nam se Tijelo pojašnjavalо u svoj svojoj zbilji, istini i ljepoti.

Kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu.

Kao što je Isus jedno s Ocem, tako bi svatko od nas trebao biti jedno s Isusom, a posljedično i jedno s drugima. O takvom načinu života mi smo prije malo ili nimalo razmišljale. Bio je to život po uzoru na Trojstvo.

Da svijet užvjeruje da si me ti poslao.

Obraćenje svijeta koji nas je okruživao trebalo je biti posljedica našega jedinstva. Možda su se zbog toga od samog nastanka Pokreta mnoge duše vraćale Bogu, a da mi nismo brinule

oko toga da ih preobratimo, nego samo da održimo jedinstvo među nama i da ih ljubimo u Kristu.

I slavu koju si ti dao meni ja dadoh njima: da budu... savršeno jedno da svijet upozna da si me ti poslao...

Ljudi bi trebali povjerovati u Krista ako mi budemo savršeni u jedinstvu. Zato se trebalo usavršiti u ovom životu. Trebalo je sve otkloniti pred jedinstvom.

Godina 1943. bila je i godina enciklike *Mistici Corporis*. Krist je u papi Piju XII. ponavljao svoju oporuku. Nije li Isus, koji živi u svojoj Glavi i u svome Tijelu, potaknuo i nas da istaknemo potrebu za jedinstvom i da ga darujemo mnogima?

Jedinstvo, jedinstvo, svi jedno! U vremenima kada je Kristova osnovna misao, izobličena i osiromašena od božanskoga, postajala misao-vodilja ateističke revolucije, Bog nam ju je možda želio istaknuti u Evanđelju.

Ne znamo. Znamo samo da je Pokret fokolara imao to tako svojstveno obilježje i da za nas ništa nema veće važnosti od jedinstva:

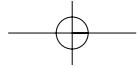
jer je to predmet oporuke onoga kojega želimo ljubiti iznad svega;

jer je iz dotadašnjeg iskustva ono bilo prebogato i bremenito plodovima za kraljevstvo Božje, za njegovu Crkvu.

"I njima sam očitovao tvoje ime, i još ču očitovati, da ljubav kojom si ti mene ljubio bude u njima – i ja u njima."

To rekavši, zaputi se Isus sa svojim učenicima na drugu stranu potoka Cedrona.¹

¹ Ovaj tekst Chiare Lubich objavljen je u časopisu *Citta nuova* 15. 12. 1959. pod naslovom *Isusova oporuka*

FINANCIJSKA KRIZA

Ekonomski oporavak malo ovisi o djelovanju vlada. Njihove intervencije imaju bitno značenje, osobito u trenutku kakav je ovaj, ali ekonomski oporavak ovisi nadasve o dnevnom ponašanju milijuna građana, poduzetnika i bankara.

Gospodarstvena i finansijska kriza u punom je zamahu. Usprkos obećanjima da će se raznim manevrima potaknuti ekonomija (od autoindustrije do osiguranja) burze su i dalje krajnje nestabilne i imaju tendenciju pada. Zašto? Osnovni je razlog, znamo, kriza povjerenja u ljudima: ne samo prema finansijskom sustavu, nego i prema institucijama, kako to pokazuju podaci Eurobarometra.

Tržišta ne reagiraju na obećanja brojnih vlada da će intervensirati jednostavno zato što ih ne smatraju pouzdanima. Nijedna vlast danas nije u stanju učiniti što obećava a da ne stvori spirale neodrživog javnog duga.

Kako doista možemo vjerovati onome tko obećava da će spasiti ekonomiju i financije stvarajući bogatstvo iz ničega?

Šteta koje danas postajemo

SAVEZ POVJERENJA protiv recesije

Mjere raznih vlada i odluke 20 najrazvijenijih zemalja neučinkovite su bez građanskog društva, bez volje da se skrati udaljenost između poduzeća i građana

**Luigino
Bruni**

svjesni rezultat je desetljeća napuhanog individualnog, kolektivnog i institucijskog stila života koji je podupirao veću potrošnju od one koju je gospodarstvo uspjelo proizvesti. Taj se račun plaća žrtvama a ne obećanjima koja ništa ne koštaju.

Tržišta su u svom cinizmu svjesna takvih blefova pa zato ne

vjeruju obećanjima političara. Osim toga, oni koji poznaju ekonomiju znaju da ekonomski oporavak malo ovisi o djelovanju vlada, mnogo manje nego što to misle i naviještaju mediji. Svakako, njihove intervencije imaju bitno značenje, osobito u trenutku kakav je ovaj, ali ekonomski oporavak ovisi nadasve o dnevnom ponašanju

milijuna građana, poduzetnika i bankara.

Medutim, danas postoji opasniji savez između političara i medija koji ide k tome da se ekonomski sustav pokaže kao potpuno ovisan o odlukama svjetskih vođa.

Posljednji skup voda 20 najrazvijenijih zemalja svijeta nije bio promašaj zato što su

malo toga odlučili, nego iz druga dva razloga. Prvi je što su svjetski moćnici mislili da mogu puno odlučiti vezano uz krizu i na tom pogrešnom mišljenju gradili su obećanja. Drugi je razlog što ti ekonomski summiti i dalje ostaju susreti političara i financijera, a ne i građanskog društva (koje bi dalo glas građanima, ali i drugim zemljama, koje nisu među ovih dvadeset).

Što onda učiniti? Uvjeren sam da ćemo izaći iz ove krize samo ako budemo sposobni za jedan novi savez među poduzećima, bankama, politikom, institucijama, građanskim društvom, obiteljima, osobama. No kako možemo zamisliti taj novi savez?

Ovdje ću se ograničiti na samo jednu tvrdnju koja polazi naizgled izdaleka. Danas postoji jaka tendencija da se skrati put

prehrambenih proizvoda, tj. da se skrati udaljenost između proizvođača i potrošača. Iza ove tendencije ne krije se samo potreba da se smanji cijena dobara, no nadalje postoji sve jača potreba da se uđe u trag stvarnim osobama skrivenima iza proizvoda, onima koji proizvode određeno mlijeko ili krumpir koje jedemo svakoga dana. Drugim riječima, postoji potreba za većom odgovornošću i reakcija protiv prakse da se odgovornost prenese na nekoga drugoga tko je daleko, uvjek odsutan i nedostizan. U hrvatskoj svakodnevici to možemo promatrati na primjeru vodećeg trgovackog lanca koji ulaže velik marketinški napor da proizvode na svojim policama poveže s lokalnim proizvođačima (npr. krumpir proizvodi Ivo Ivić iz Malog Sela, i sl.) (op. D. Sajter).

Makar se ne pojavljuje kao takva, ova tendencija predstavlja doista nešto novo u našem modelu razvijatka. Naime, u proteklom je desetljećima rast velike raspodjele bio posljedica jedne ideje: što je trgovina više anonimna, veća i udaljenija od povijesnih gradskih centara, to bolje za obitelji, jer imaju veću raznolikost proizvoda, niže cijene, lakši prilaz parkirnim mjestima.

Dogma konsumizma 20. stoljeća, ili kapitalizma druge generacije, bila je sljedeća: što su manje istaknuti osobni odnosi i što je manje bliskosti u potrošnji, to je efikasniji ekonomski sustav i građani postaju zadovoljniji.

Ono što se danas događa na području prehrane govori da veliki, anonimni i daleki ulaze u krizu, u krizu koja se čini nepovratnom i smrtnom. Može se predvidjeti da će se tendencija skraćivanja udaljenosti od

prehrambenih dobara proširiti i na mnoge druge sektore: na turizam, umjetnost, na ugostiteljstvo. Na terapijskim uslugama je već očita.

Nedavni podaci talijanske agencije Confcommercio pokazuju da se danas najviše zatvaraju posredni dućani: oni koji nemaju prednost nižih cijena kao veliki distributeri niti prednost odnosa što se ostvaruju u malim dućanicima.

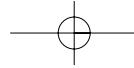
Moramo očekivati novu sezonu dućana s mogućnošću uspostavljanja odnosa, koji će biti više po mjeri čovjeka, gdje ćemo kupovati dobra koja za nas imaju dodanu vrijednost, a u supermarketima ćemo nabavljati jednostavne i standar-dizirane proizvode.

Novi savez između poduzeća i banaka, ekonomije i društva, morat će voditi računa o ovoj potrebi da se smanje udaljenosti. Ovih mjeseci, naime, primjećujemo da za dobar i zdrav život nije važna samo kvaliteta jela, nego da su i mirovine, uštědevine, zajmovi važni za zdravi individualni i društveni život. Trujemo se zagađenom hranom, ali i otrovnim zajmovima. U globaliziranom svijetu koji teži sve ovjeriti, danas je jaka reakcija ljudi koji žele opet zauzeti središte pozornosti, i u ekonomiji: pronaći na tržištima osobe koji će voditi brigu o problemima i koji neće dizati ruku i izgovarati onu nepobjedinu rečenicu da ništa ne mogu učiniti jer su samo anonimni radnici u anonimnoj organizaciji.

Kad anonimnost postane sustav, onda se počinje izlaziti s teritorija ljudskoga.

Zato će savez osoba, među osobama, po osobama, moći stvoriti temelje za novu ekonomiju i za društvo koje će biti više po mjeri čovjeka i okoliša.

Danas postoji jaka tendencija da se skrati put prehrambenih proizvoda, tj. udaljenost između proizvođača i potrošača. Iza toga se krije sve jača potreba da se uđe u trag stvarnim osobama skrivenima iza proizvoda koje jedemo svakoga dana.

SVJEDOČANSTVO

**Radno mjesto
voditeljice
u gradskoj ljekarni
Mandici donosi
mnoge izazove
i prigode da
u brojnim
situacijama
doprinese
razvijanju
humanijeg
društva**

Mandica Vučemilović Grgić s mužem i troje djece danas živi u Antunovcu kod Osijeka, ali uvi-jek dodaje kako ima još jednu veliku obitelj s kojom dijeli ideal jedinstva. Odrasla je u rodnom Bizovcu s trojicom braće, u obitelji koja joj je dala čvrste vjerske temelje. Prve navještaje duhovnosti jedinstva u roditeljsku je kuću posredovao stariji brat Josip koji je studirao u Zagrebu. Mandica bi pročitala sve knjige koje bi on donosio i listić Riječ života, pa je puno toga teoretski znala. Kad je nakon nekoliko godina u Zagrebu upisala studij na Farmaceutsko – biokemiskom fakultetu, i ona je upoznala život mladih Pokreta fokolara.

"Na početku studija sudjelovala sam na marijapoliju na Odri,

ZA HUMANIJE društvo

Studenticu farmacije osobe iz Pokreta fokolara osvojile su prakticiranjem Evangela, a osobito zapovijedi ljubavi po kojoj se ostvarivala Isusova duhovna prisutnost među njima

**Tanja
Jaćimović**

gdje sam doživjela novo otkriće riječi Božje i bratsku ljubav. Ono što sam još od ranije znala iz knjiga vidjela sam na djelu u susretu s ljudima koji žive na taj način. Bila sam nazočna svjedočenju mogućeg sveopćeg bratstva, Božjeg naroda kao jedne velike obitelji koja ljubi, uvažava, prihvata njegovom ljubavlju."

Četiri godine studija Mandici su prohujale u trenu. Vrativši se iz Zagreba nastojala je novi stil života unijeti u svoju sredinu, u ljekarnu gdje je radila, a nakon udaje i u svoju novu obitelj u Antunovcu. Tada je puna mlađenačkog entuzijazma mislila

kako će tu obitelj evangelizirati preko noći, no nije bilo tako. Može se reći da njeni najbliži ni danas ne dijele njezin ideal, pa je možda još veći i stalni izazov posredovati im ovaj život. "Uvijek se preispitujem može li moja obitelj po mojem ponašanju prepoznati riječi iz Evangelija: 'Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga', 'Ljubite svoje neprijatelje', 'Ne sudite', itd. Nakon svih iskušenja, poteškoća, ratnih strahota i progona, i sada kada su djeca velika nastojim živjeti vidove ljubavi kao što je uzajamno prihvatanje te strpljivost i milosrđe. I

tako, korak po korak, sve ove 22 godine braka. Nastojim učiniti svoj dio kako bih bila 'protočna' za Božju ljubav do njih."

Mandica već 25 godine radi u gradskoj ljekarni kao magistra farmacije, od čega 12 godina kao voditeljica. U svakodnevnoj praksi nailazi na mnoge poteškoće i moralne dileme, u čemu pokušava samo biti Ljubav prema ljudima s kojima radi: doprinijeti boljim odnosima, ispraviti pokoji osjećaj prema nekoj osobi, biti pravedni sudac kada je to potrebno, ne osuđivati, ne kritizirati, nametnuti razgovor kako riješiti neku situaciju...

"Jednog sam dana pismeno dobila obavijest da je sklopljen ugovor s novim dobavljačem i naputak kako moram postupiti po istom. Odmah sam primijetila neke nedostatke i shvatila da nije sve razrađeno do kraja, da ova odluka remeti neke već dogovorene i potpisane ugovore s drugima. Pomislila sam: Trebam li na ovo upozoriti? Ali nitko se nije ni konzultirao sa mnom, iako nas dijeli samo jedan kat... I još štosta mi se motalo po glavi. Odustala sam, iako nisam bila mirna.

Te večeri, dok sam čitala Chiarin tekst o 'umijeću ljubavi' i razmišljala o proteklom danu, razumjela sam da i sama moram usvojiti novo kršćansko ponašanje, tj. ne zavarati se sebično u svoju ljuštu, već početi 'ljubiti prva'.

Sutradan se penjem na kat. Iza vrata srdačan pozdrav. Biranim riječima ukazujem na neke propuste. Razgovor se odužio. Razjašnjavamo i nejasnoće od prije. Imam priliku reći svoje stavove kako unaprijediti ljekarničku skrb prema pacijentima... Na kraju, prije no što sam otišla, neočekivano mi se nudi da uđem u uži stručni kolegij, riječima: 'Sviđa mi se vaše razmišljanje o ovom što smo razgovarali...'.

Silazeći stepenicama mir je oblio moju dušu. Razumjela sam da mi kroz ovakve situacije Bog daje priliku doprinijeti razvijanju novog, humanijeg društva, makar mi se ponekad činilo da svojim ljudskim potencijalima nisam dorasla situaciji." Mandici je to veliki izazov.

Dodaje da je neposredan rad s pacijentima vrlo je zahtijevan, složen i odgovoran. Informacije pacijentu moraju biti jasne, točne, nepristrane, jer je ljekarnik suodgovoran za ishod terapijskog postupka. Osim toga, rad u ljekarni podložan je mnogim zakonima koji se često mijenjaju. "Nije lako

proniknuti u rječnik tih zakona, ali sve to ima smisla kada vidite da ste uspjeli nekoga uputiti kako ostvariti svoje pravo na lijek, neko pomagalo itd. Tada vaš rad ima smisao, ispunjeni ste.

Takav način rada, organizacija posla, borba za prava pacijenata ubrzo privlače pozornost, pa i ljudi oko vas bivaju privučeni tim, kao da je i za njih to novi poticaj na takav pristup prema pacijentu. Od nas se očekuje humanost, da uđemo u svijet bolesnika. Neki trenuci u tim odnosima znaju biti teški. Vođena Chairinim otkrićem, i ja sam se osvjeđaćila da ljubav sve pobjeđuje. Sama ne bih mogla. Samo velika ljubav prema Napuštenom Isusu u bolesnima i podrška osoba s kojima dijelim ovaj život daju mi snagu ustrajati."

Vježbajući se iz dana u dan, dozvolivši Bogu da uđe u njezin život, njezin osmijeh na licu nije kiseo ni umoran, njezin glas je umirujući, zadobiva snagu i hrabrost da reagira kod pretpostavljenih i založi se za pacijente. Nastoji stalno biti pozorna na Božje zapovjedi i raditi u skladu s pravilima službe, makar

to uvijek ne nailazi na odobravanje drugih. Da je to jedino i ispravno, osvjeđaćila se sama, ali i djelatnici s kojima radi.

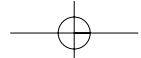
"Sve sam dogovorila za odlazak na dvodnevni susret u gradić Faro u Križevcima. Dan prije puta saznajem da mi je najavljenja inspekcija iz Ministarstva zdravstva. Telefonski razgovor završava riječima: 'Imate vikend da se pripremite'. U jedinstvu zadobivate snagu mirno otpotovati na susret, na čuđenje mnogih.

U ponедjeljak u ljekarnu dolazi najavljenja inspekcija. Nakon više sati provedenih u nadzoru našeg rada i vođenja ljekarne, inspektor me poziva da zajedno podđemo do ravnatelja da iz prve ruke čujem njegovo mišljenje. Nizao je samo riječi pohvale, od stručnog rada, do vođenja evidencije i svega ostalog... Ravnatelj je pozorno slušao. Samo je na kraju kratko rekao: 'Nisam ni sumnjaо.'"

Tako se Mandica uvjerila da uzdanje u Isusove riječi: "Tražite najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati" donosi rezultate i ekonomiske pokazatelje koje i uprava očekuje.

Skupina volonterske Pokrete fokolara na susretu s jednom od prvih Chiarinih sljedbenica Dori Zamboni u gradiću Faro 1998. Mandica u prvom redu, druga s lijeva.

AKTUALNO

"Dobra vijest: nismo kategorija u izumiranju. Prije par desetljeća u svijetu je bilo 50.000 bogoslova, a danas ih je preko 72.000. Porast se bilježi u Južnoj Americi, Africi i Aziji. Ali u Europi ne! Na sjeveru, u pet biskupija Flandrije ima ih svega 18. U Irskoj je devedesetih godina bilo 400 bogoslova, a danas je taj broj pao na svega stotinjak. I na europskom istoku se

IDENTITET SVEĆENIKA: graditelj odnosa

Na petom međunarodnom kongresu u Castel Gandolfu sudjelovalo preko 500 bogoslova sa svih kontinenata. Pozdrav Benedikta XVI.

Boris
Vidović

u posljednje vrijeme osjeća pad." To je slika koju je ocrtao teolog Hubertus Blaumeiser, savjetnik Kongregacije za katolički odgoj i odgovoran za Svećenički centar Fokolara, pred 500 bogoslova s pet kontinenata okupljenih od 2. siječnja u Centru marijapoli u Castel Gandolfu na njihovom petom međunarodnom kongresu. "Svećenik više nema privilegirani položaj – rekao je teolog – svećeničko zvanje zahtjeva izbor protiv struje svijeta, dublji izbor Boga."

To je zajednička težnja mnogih mladih koji su se uputili prema svećeništvu, kako to pokazuje istraživanje što su ga proveli sami bogoslovi Pokreta fokolara među svojim kolegama u raznim bogoslovijama svijeta. Na pitanje: "Kakav bi svećenik želio postati?", odgovaraju: "komunikator Krista a ne samoga sebe"; "dobar pastir koji ljubi i daje život za sve"; "čovjek spo-

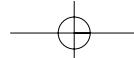
soban graditi odnose sa svima"; "posrednik među društvenim klasama". No ima i strahova da padnu u materijalizam, u individualizam, da ne budu na visini poslanja i zahtjeva koji se traže, uključujući i celibat.

S tom su se problematikom suočili u dijelu svjedočanstava i razmatranja pod znakovitim naslovom: "Celibatarci, ali ne i samci". O celibatu, koji nije ugušena osjećajnost niti sužen oblik života, nego proširen na sveopću dimenziju, kao odgovor na očekivanja društva sve više zatvorenog u privatnost, u individualizam koji izolira u samoču i čini nesposobnima da se otvorimo otkrivanju drugoga, govorio je Andreas Tapken, psiholog i rektor bogoslovije u Münsteru u Njemačkoj.

Put za izgradnju niza odnosa prožetih evanđeoskom ljubavlju – nadasve odnosa s Kristom, s biskupom i s drugim svećenicima, sa čitavom zajednicom vjer-

nika, u konačnici odnosa s čitavim čovječanstvom – bila je tema ovog vrlo bogatog susreta. Prefekt kongregacije za katolički odgoj, kardinal Zenon Grochlewski, mnogostruki je i bogati splet odnosa u svojoj homiliji nazvao identitetom prezbitera. Citirajući Benedikta XVI. kardinal je bogosloviju nazvao vremenom zaljubljenosti i prijateljstva s Kristom. Pozivajući se na Ivana Pavla II. produbio je "radikalno zajedničarsku" dimenziju ministerijalnog svećenstva koji je pozvan Crkvu učiniti domom i školom zajedništva. Pozvao je na radikalnost koju traži Isus: ljubav koja je sposobna dati život za svoje prijatelje i zaštititi mladim bogoslovima da prođu taj put odlučno i velikodušno.

"Došli ste ovdje – zaključio je – da biste crpili na duhovnosti koju je Crkva priznala kao jedan od darova Božjih današnjem čovječanstvu, na duhovnosti

koja vas vodi na korijene ljubavi". Pritom je citirao Chiarine riječi bogoslovima prije deset godina, kojima ih je pozvala da na sebe uzmu boli svijeta, kao što je Isus na križu vapajem napuštenosti ujedinio ljude s Bogom i međusobno.

"Ima jedan put... izazov su odnosi", bio je naslov susreta. Taj je put blagoslovio papa Benedikt XVI. srdačnim pozdravom bogoslovima koji su završili susret u nedjelju na Trgu sv. Petra na molitvi Angelus s Papom.

"Radosno prihvaćam brojne bogoslove pristigle iz raznih zemalja na susret formacije u Pokretu fokolara. Dragi mladi, svim srcem blagoslivljam vaš put: neka Djevica Marija uvijek bdiće nad vama", rekao je Papa.

Na tom putu se traži da ljube kao Isus svakoga, bez ikakve diskriminacije, da ljube prvi, preuzimajući inicijativu, kao On koji se poistovjetio s nama sve dotle da je živio onu užajnu ljubav koja – po evanđeoskom obećanju – dovođi Isusovu duhovnu prisutnost gdje su dvojica ili trojica sabrana u njegovo ime. O tome je govorila Chiara Lubich u videozapisu, prenoseći svoja prva iskustva: "Bile smo iznenadene, zadivljene, govorile smo: 'O jedinstvo, jedinstvo, kakva božanska ljepota! Nemamo riječi, ne možemo ga objasniti: to je Isus među nama!' A On donosi mir koji nikad nije nismo doživjele; nikad kušanu radost; želju da ljubimo, duh odvažnosti, svjetlo: daje da bolje razumijemo Svetu pismo, da protumačimo događaje." Njene su riječi bile popraćene dugim pljeskom, kao i svjedočanstva dvoje svjedoka iz prvih vremena Fokolara: Brune Tommasi i Marcu Tecille.

Ova prisutnost Uskrsloga je odgovor na pitanje koje se

provlačilo susretom: "Kakav Bog za današnje čovječanstvo? Kako posredovati Boga u sekulariziranom svijetu?" To su potvrdila brojna svjedočanstva svećenika i bogoslova kao što je Paco Tomas koji u Madridu za vrijeme svojih svakodnevnih putovanja vlakom gradi mrežu odnosa među mnogim osobama; Ad Verest koji je vidio kako u Nizozemskoj iznova cvate vjera među mladima i rađaju se novi pozivi; potom Ruedi Beck iz Basela u Švicarskoj sa svojom multietničkom i multikulturalnom zajednicom koja sve više postaje obitelj Božja.

Izgraditi posvuda mrežu jedinstva bio je prijedlog koji je u poruci uputila nova predsjednica Fokolara Maria Voce, kao odjek onoga programa kojim je

zračenje jedinstva da privuku i mnoge druge mlade.

"Nikad ne bih pomislio da bogoslovi iz toliko različitih zemalja mogu ostvariti pravo jedinstvo. To je veliki Božji dar koji želim ponijeti sa sobom." "Model života! Želim ovo iskustvo ponijeti u naše zajednice." "Ovaj je susret pogodio u srce kršćanstva i života svećenika. Potiče me da idem dalje." To su samo neki od dojmova bogoslova. Tih su dana ne-posredno doživjeli iskustvo zajedništva dobara među sobom, zbog krađe kovčega desetorici bogoslova iz Poljske tijekom putovanja.

Gotovo sažetak tih dana bio je koncert-svjedočanstvo svećenika-pijanista Carla Sene iz Milana. Glazbenim komadima i

Zajedništvo koje se ostvarilo među različitim kulturama netko je komentirao: "Nikad ne bih pomislio da bogoslovi iz toliko različitih zemalja mogu ostvariti pravo jedinstvo. To je veliki Božji dar koji želim ponijeti sa sobom."

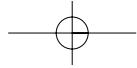
(2) Centro Gens

Chiara Lubich neposredno poslije Koncila, prije točno 40 godina, pokrenula pokret gens (nova svećenička generacija), zaželjevši da duhom jedinstva mladi bogoslovi ne samo spase svoj poziv, nego da kroz vrijeme bogoslovije pobude takvo

tekstovima evocirana je uspomena na don Silvana Colu, temeljni kamen Svećeničkog pokreta Fokolara, preminulog u veljači 2007. Bio je uzor današnjeg svećenika: duboko ukorijenjen u Boga i otvoren dijalogu sa svima. □

25

Novi svijet br.1/2009.

RAZGOVORI

OBITELJ

DRAGOCJENE prigode

Oko četiri godine smo u braku i imamo dvoje djece. Sada bismo htjeli napraviti malu stanku i odgoditi trenutak ponovnoga začeća. Pokušali smo s prirodnim metodama, ali otkrili smo da ih dosta ne poznajemo. U isčekivanju nekakvoga prigodnog tečaja, odlučili smo se odreći spolnih odnosa. Što vi o tome mislite?

A. i S.

Hvala vam na pismu. Svima nam je bilo pravi dar i nov poticaj da razmislimo o prirodnim metodama začeća.

Većina ljudi plodnost danas doživljava kao teret i problem. Različiti čimbenici: biološki, ambijentalni, kulturološki i slični različito utječu na zauzimanje stajališta prema plodnosti. Najproblematičnije je, dakako, ono koje

plodnost doživljava kao bolest od koje se treba zaštititi ili nešto čime ima apsolutno pravo upravljati. Prirodan pristup plodnosti u čovjeku razvija svijest o njezinoj neprocjenjivoj vrijednosti, oslobođa ga strahova i bilo kakvih zahtjeva te razvija osjećaj poštovanja osobe i dubokog jedinstva duše i tijela u nje koje se nikada ne smije svesti na jednostavan biološki mehanizam.

Osim toga, primjena prirodnih metoda začeća, ako su vođene ljubavlju, a ne sebeljubljem, postaje pravim darom za supružnike, osobito zato što pruža dragocjene prigode rasta i otvaranja prostora duhovnim vrednotama koje danas guši potrošački duh i materijalizam.

Svesni smo da je danas, u užurbanom načinu života, teško

točno naučiti pratiti plodne dane, pronaći vrijeme za odlazak na tečajeve i slično, ali će vam užajamna ljubav pomoći u pronaalaženju rješenja.

Kraća apstinencija može vam koristiti – dok se ne naučite primjenjivati prirodne metode, ali obično ona ne bi trebala trajati predugo, upravo zbog bogatstva koje još trebate otkriti, a krije se u

PSIHOLOG

Što psihologija kaže o sreći?

Josip

Tema sreće u psihologiji još uvek nije pronašla pravo mjesto. Moglo bi se reći da se o njoj gotovo nikada ne govori kao o važnoj

SREĆA je u darivanju

psihološkoj dimenziji jer se promatra i razmatra kao filozofska, ili pak moralna problematika. Njome se ozbiljnije pozabavio samo američki psiholog David Myers. On je uočio četiri pozitivna obilježja koja život mogu učiniti sretnim: sretni ljudi zadovoljni su samima sobom, trude se biti otvoreni prema drugima, lakše se kontroliraju, većinom su optimistični.

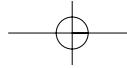
I ne samo to! Myers tvrdi da međuljudski odnosi sretnih ljudi nepobitno potvrđuju pogrešnost Sartreove tvrdnje da je *bližnji čovjekov pakao*. Naprotiv, sretnim je ljudima bližnji nuždan za postizanje osobne sreće. Sposobnost uspostavljanja međuljudskih odnosa za njih je potvrda dobrog

mentalnog zdravlja što je Alfred Adler izrazio poznatom sintagmom "zajedničkog osjećaja".

Čini mi se vrlo dobrom psihološka definicija sreće koja glasi: "Sreća je mentalno stanje u kojem najvećim dijelom prevladavaju ugodne misli". Međutim, moje profesionalno iskustvo naučilo me još nečemu – da je sreća u darivanju.

I doista je tako. Pokušajte se prisjetiti sretnih trenutaka u životu i uvjerit ćete se da su ti trenuci bili oni u kojima ste zbog drugih *zaboravili na sebe*. Posjedujemo samo onu sreću koju *darujemo*. I moderna je psihologija potvrdila da se mentalno zdravje krije u nijekanju, zaboravljanju samoga sebe. Altruizam

DJECA

vašem intimnom odnosu. To vam vrijeme može pomoći jer ćete iz središta svojega odnosa postaviti dijalog koji će vam pomoći da pronađete nove oblike izražavanja ljubavi, a ne zadovoljstvo koje pružaju nagoni. Vrijeme apstinencije, kao izbor ili nužda (bolesti, udaljenost od kuće i drugo), nikada ne smije postati izgovorom da se manje ljubi, već naprotiv, mora biti prigodom da ona ojača, olakšavajući prijelaz od spolnosti-potrebe ka spolnosti-darivanju koja je obogaćena nježnošću i pažnjom prema supružniku.

Usprkos tomu, kako nad svakim bračnim parom postoji jedinstven i izvorni naum koji taj par mora ostvariti, bilo bi korisno posavjetovati se s nekom zreлом obitelji ili sa svećenikom. To bi vam pomoglo da lakše shvatite koji je za vas najbolji put za uskladivanje plodnosti s potrebama jedinstva koje supružnici uvijek moraju obnavljati.

M. i R. Scotto

odvlači misli od promatranja samoga sebe, introspekcije, razmišljanja o osobnim ograničenjima, pogreškama, o osobnim problemima (ružnim stvarima). Najugodnija misao za svakog čovjeka je osjećaj korisnosti, vrijednosti, sposobnosti da pruži pomoć drugima i učini ih sretnim.

Stajalište suvremene psihologije je da je za postizanje osobne sreće najvažnije biti slobodan i zaboraviti na sebe, susretati se s drugim ljudima i usrećiti ih. To je, svakako, važnije od traženja osobne sreće.

Na kraju, nedvojbeno možemo reći da su najveća sreća i radost u darivanju ljubavi i pomoći bližnjima na životnom putu, svjesni da *davati znači primati*, a ako *davati znači primati* – ljubiti, isto tako znači *učiti ljubiti*.

P. Ionata

OSMIJEH razveseljava ili ranjava?

Moj se suprug često igra i smije s našim sinom. Vrlo ih je lijepo vidjeti zajedno. Međutim, sina ponekad jako ljuti kad mu se tata podsmjejuje, zafrkava ga i zadirkuje. Do koje se mjere smijemo šaliti?

Katica

Poštovana gospođo Katicice, zahvaljujem Vam na pitanju jer ste mi pružili mogućnost da progovorim o značenju smijeha i šale za djete.

Ponajprije bih želio reći da treba izbjegavati podsmješivanje i ruganje djetetu. To je vrsta nasilja nad djetetom, ne samo zato što dijete takvu komunikaciju ne razumije već i zato što osjeća nadmoć odraslog čovjeka.

Međutim, posve drukčije značenje ima igranje, smijeh i šaljenje s djetetom. Igrati se znači utonuti u dječji svijet, maštati s njim i osjetiti ljepotu i zanos pretvaranja. Smijeh je, osim toga što je ugodan, odraz fizičkoga i psihičkoga zdravlja.

Prema mišljenju stručnjaka, smijeh je odlična vježba opuštanja jer opušta diafragmu i spašava dijete čestih grčeva, uzrokovanih nelagodnim situacijama i plačem.

Nadalje, smijeh je izraz radosti uzrokovanje nečjom blizinom,

primjerice očevom, blizinom osobe koja voli dijete i želi biti s njim. Dijete se smije jer s nekim može dijeliti život, jer se s nekim može susresti.

Ono je sretno što je njegov veliki tata postao malen poput njega, što se igra s njim i trudi se maštati s njim...

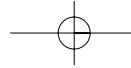

(3) arhiv C.N.

A tata se pak, za razliku od djeteta, ponovno vraća u djetinjstvo, vraća se i miri sa svojom prošlošću, kuša trenutke u kojima bezinteresno voli, voli bez ikakvih drugih ciljeva osim želje da se daruje i izgradi odnos.

Upravo je to mogućnost koju nam nude djeca da razvijemo osobnu humanost. Svojim osmijehom i naivnošću nas razoružavaju i čine da se, poput njih, osjećamo djecom jedinoga Oca koji se vjerojatno smiješi zajedno s nama.

E. Aceti

RAZGOVORI

TEOLOG

PROIZVEDENA ILI ROĐENA djeca?

Vezano uz djecu iz epruvete, pročitao sam da dijete nije proizvod već ljudsko biće – što znači da njegovo rođenje mora biti plod dubokoga i potpunoga duhovnog i tjelesnog jedinstva muškarca i žene. Molio bih vas da produbite ovu temu, kako bih je bolje razumio...

Čitatelj

U mnogobrojnim razmišljanjima moralista o ovoj temi, objavljenima u tisku, čini nam se vrlo važnim što su pozornost javnosti usmjerili ka činjenici da umjetnom oplodnjom dolazi do

razdvajanja temeljnih sastavnica bračne ljubavi. Za one koji ljubav prihvataju onako kako ju je objavila Riječ Božja bračna ljubav znači potpuno predanje jednog muškarca i jedne žene te prihvatanje ploda takvog predanja, ili ljubav prema djetetu. Dijete je plod uzajamnog odnosa supružnika, njihova potpunoga duševnog i tjelesnog stapanja.

U suvremeno je doba ova duboko ljudska ljubav, u tri uza-stopne etape, pretrpjela vrlo velike udarce. Prvi je udarac bio mogućnost rastave. Rastavom

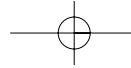
je nanesen udarac bračnoj ljubavi jer je nastao pravi raskol između ljubavi i nerazrješivosti. Najteže posljedice toga nedvojbeno su osjetila djeca. Drugi je udarac bio pobacaj. Njime je dovršen proces rascjepa između ljubavi i plodnosti – započet primjenom kontracepcije. I tako je ljubav – koja bi trebala biti pokretačica i poslužiteljica života – taj život odbacila i

ugušila. A treći je udarac – riječ je o vremenu u kojem živimo – da se umjetnom oplodnjom kida veza između ljubavi i začeća. Rezultat je čovjek-labatorijski proizvod, a ne plod uzajamne ljubavi supružnika.

Stvaralački je čin supružnika, bez obzira na opravdanost svih fizičkih, psiholoških i duhovnih stanja i različitosti trenutaka koji su doveli do njegova ostvarenja, uvijek duboko sjedinjujući čin. Bez obzira na to što njegov vrhunac – susret dvaju zametaka, muškoga i ženskoga – supružnici ne mogu doživjeti, on uvijek ostaje temeljnim dijelom njihova bračnog odnosa, a po naravi je istodobno i nerazdvojno duhovni i tjelesni čin. Umjetnom se oplodnjom taj završni trenutak spajanja dvaju zametaka povjerava umijeću i volji drugih ljudi – koji nisu roditelji. Događa se na neprirodnom mjestu, u epruveti, umjesto u majčinoj utrobi, i čine ga tuđi ljudi, liječnik i njegova ekipa. Moramo priznati da sve to izaziva dubok rascjep u činu bračne ljubavi.

Dakako, čovjek može štošta učiniti. Svakog smo dana svjedoči čovjekove nadmoći nad prirodom. Iznenadjuju nova znanstvena otkrića. Međutim, valja naučiti shvatiti njihove posljedice. Prihvatanjem umjetne oplodnje prihvataju se i njezina načela: mogućnost odvajanja začeća od spolnog čina supružnika do te mjere da začeće učinimo potpuno neovisnim o spolnom odnosu i obr-

nuto. Posljedice toga su zbumujuće, ali logične: banke sjeme na, zamrznuti embriji u iščekivanju premještanja u majčinu utrobu, što se može dogoditi i nakon očeve smrti, pristanak majka koje će umjesto prirodnih majka prihvatići nositi embrij dok se ne razvije, smrznuti embriji – siročad jer su im prirodni roditelji u međuvremenu umrli, pa o njihovoј sudbini mora odlučivati građanski sud i slično.

Mislim da primjećujete kako je u pitanju opasna igra. Nije riječ o jednoj ili drugoj životinjskoj ili biljnoj vrsti, niti o jednom ili drugom prirodnom okružju čovjekova života, već je riječ upravo o čovjekovu životu. Riječ je o braku i obitelji koji su odiskona čovjekovo prirodno okružje, prostor njegova skladnog rasta i razvitka ličnosti. Brak je uvijek predstavljao najuzvišeniji izraz života i odnosa među ljudima. Tomu u prilog govor i činjenica da se u braku iz ljubavi muškarca i žene rada treća osoba – dijete, čineći supružnike suradnicima Božjim

u stvaranju čovjeka-slike Božje. Umjetnom oplodnjom se umjetno kidaju temeljne sastavnice – spolnost i začeće koje će se, poput dvojne razdijeljenih grana, nastaviti razvijati svaka za sebe. Spolnost će se razvijati sve slobodnije i neovisnije o svakom objektivnom cilju svih koji su dosada bili u službi života.

A začeće neće više biti izraz uzajamne ljubavi supružnika, već će se razvijati kao jedna od laboratorijskih tehnika.

Možda nam je sada lakše shvatiti i cijeniti mudrost kršćanskoga stava. Zahtjev da supružnici odbace umjetnu

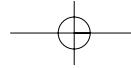
oplodnju, i onda kada to za njih znači veliku žrtvu, vođen je širom vizijom istinskoga dobra za čovjeka, promatranoga u cjelini. Stoga nije riječ o protivljenju napretku znanosti, već o želji da ne postanemo sudionicima u primjeni nečega što ne služi istinskom dobru čovjeka.

Kad razmislimo o svemu rečenomu, vrlo ćemo lako odgovoriti svima koji pokušavaju pronaći opravdanje za umjetnu oplodnju, pa i homolognu: žarku želju za vlastitim djetetom, činjenicu da se mnoga djeca rađaju iz odnosa bez ljubavi, veliki pad nataliteta kojemu smo svjedoci, činjenicu da je život sterilnoga bračnog para ispunjen ljubavlju i da imaju normalne spolne odnose. Nije teško shvatiti kako sva ta opravdanja ne mogu opravdati uporabu tehnika koje mogu učiniti nehumanom veliku stvarnost kao što je bračna ljubav i začeće čovjeka.

G. Rocca

(3) armin.cn

INTERVJU

"Ja sam čovjek koji voli pričati priče. Ponekad su te priče u formi romana, ponekad u formi drame, komedije, knjige za djecu, kratke priče...", kaže za sebe Miro Gavran

ČOVJEK koji priča priče

Razgovor s Mirom Gavranom, najizvođenijim suvremenim hrvatskim dramatičarom u zemlji i inozemstvu u proteklih petnaestak godina, s više od 180 kazališnih premijera diljem svijeta

Đina
Perkov

Njegove predstave vidjelo je više od dva milijuna gledatelja. Jedini je živući pisac u Europi koji ima kazališni festival koji od 2003. djeluje u Slovačkoj pod nazivom *Gavranfest*. Na njemu se izvode isključivo predstave nastale prema njegovim tekstovima.

U Zagrebu je sa suprugom, glumicom Mladenom Gavran, 2002. pokrenuo *Teatar Gavran* koji svake godine izvede jednu njegovu premijeru i oko devedeset repriza.

Svojom pristupačnošću, top-linom i duhovitošću Miro Gavran osvaja simpatije čitatelja i sugovornika. Djela su mu prevedena na više od 30 jezika.

Piše ih rukom po nekoliko puta, a nadahnuće mu – kaže – dolazi "odozgo", te piše samo onda kada ga neka ideja, koju smatra sjajnom, prisiljava na realizaciju.

Kako biste se danas predstavili čitateljima Novoga svijeta? Tko je Miro Gavran?

Jednostavno rečeno ja sam čovjek koji voli pričati priče. Ponekad su te priče u formi romana, ponekad u formi drame, komedije, knjige za djecu, kratke priče... S druge pak strane volim misliti za sebe da sam običan "normalan" čovjek. A kako smo svi određeni vremenom i prostorom, u svakoj svojoj biografiji navodim da

sam rođen 1961. godine u slavonskom selu Gornja Trnava, te da proteklih 27 godina živim u Zagrebu.

Vrlo ste uspješan pisac, pripovjedač, dramatičar. Vaša se djela prevode i izvode na pozornicama diljem svijeta. Zbog čega su tako uspješna? Što u njima pobuđuje zanimanje tako različite publike?

Teško je meni samoga sebe analizirati. Odgovor na ovo pitanje lakše bi dali moji predvoditelji, čitatelji i gledatelji. Ja mogu tek pretpostaviti da je uzrok tom uspjehu koji spominjete u tome što sam uvijek inzistirao na čvrstim karakterima i čvrstim fabulama, uz koje

sam vezao emocije. Književno djelo bez emocija i ljudske dimenzijske ne može na dužu stazu biti zanimljivo ljudima. Proteklih četvrt stoljeća inzistiram i na tome da je moguće pomiriti jednostavnost u iskazu i sugestivnost i višeslojnost priče.

"Treba stići do oblika komuniciranja i izričaja koji bi svim moralim razumjeti. Kao što je Evandelje stvoreno za sve ljude, tako bi i prava kultura trebala biti stvarana za sve ljude, a ne samo za elitu. Pravu veliku antičku kulturu slijedilo je mnoštvo. Pomislimo na velike grčke tragedije, na Odiseju, Ilijadu, na velike poeme. Tamo je narod vibrirao, živio, baš zato što je to bila prava kultura, što je izražavala čovječnost." (Novi svijet 12/08, str. 19). Slažete li se s ovom tvrdnjom?

Naravno da se slažem. Ne zaboravite da je moja prva drama s kojom sam debitirao u Gavelli 1983. godine kao student bila upravo Kreontova Antigona, replika na Sofoklovu Antigonu. Usuđujem se reći da su se i u prošlom dvadesetom stoljeću izmjenjivala razdoblja kada je europski teatar težio tzv. "starogrčkom modelu" teatra sa razdobljima kada je dominirao "starorimski model" teatra koji je išao samo na izvanjsko blještavilo. Problem suvremenog svjetskog teatra zadnjih godina, a i literature je baš u tome što previše inzistiraju na izvanjskim efektima, pa se zaboravlja prikazivanje višeslojevitih karaktera. Pogledajte samo kako je

proteklih tridesetak godina američki film skliznuo od ozbiljnih tema prema strip-dramaturgiji.

Što smatraste najvećim životnim vrijednotama i rukovodite li se njima u svom životu i radu? Kakvu važnost pridajete timu, ekipi, tj. zajedništvu, osobito u kazališnim izvedbama Vaših djela?

Kazalište je izrazito timski posao. Sintetička umjetnost u kojoj dijelovi ovise o cjelini, a cjelina o svim dijelovima. Ja i u obitelji volim timski rad, bez obzira što sam po svome karakteru u ranoj mladosti bio izraziti individualac.

A što se tiče najvećih životnih

vrednota – njih je lakše definirati, nego se njima rukovoditi. Ja sam nekako afirmativno postavljen prema životu, neki bi rekli nepopravljivi aktivni optimista, i uz to sretan sam kada su ljudi oko mene sretni. Držim se onoga da drugima ne činim što ne želim da oni čine meni, ali i onoga da drugima činim ono

što želim da oni čine meni. Svi znamo da su prijateljstvo i ljubav najvažnije stvari u životu, ali da li se baš uvijek ponašamo u skladu s tom spoznajom to je druga stvar...

Smatrate li da umjetnik ima i određenu društvenu odgovornost, u smislu da je pozvan darovati ljudima najbolji dio sebe?

Pisac ima društvenu odgovornost, ali imaju je i mnoge druge profesije od profesora, liječnika do političara. Osobno ne volim kada pisci odviše nastoje na toj svojoj društvenoj zadaći, pa onda imamo u Njemačkoj i Francuskoj, a sve češće i kod nas pisce koji sole pamet ljudima o svemu i svačemu. Nikada

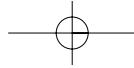
ne treba zaboraviti da je osnovni zadatak pisca uvjerljivo pričanje priča – sve drugo je sporedno. Pretjedano angažirana literatura znade preći u dociranje. Tako je tanka granica između politike i politikantsva, između literature i žurnalizma, između mudrosti i banalnosti. Ponekad je bolja šutnja od brbljanja.

Chiara Lubich rekla je da je umjetnost "znati pretočiti u sliku, skulpturu, riječ, glazbu... dio ljudske duše koji ne umire" te da je umjetnik možda

najблиži svetcu: "Ako svetac zna darovati Boga svijetu, umjetnik, na neki način, daruje najljepše stvorenenje zemlje: ljudsku dušu". Možete li prokomentirati ove riječi?

Velika je radost nešto kreirati – ali usporediti umjetnika sa svetcem, ajme nemojte. Upoznao sam toliko umjetnika koji

Dramatičar,
romanopisac,
prijevodač
i pisac za mlade
Miro Gavran:
"...bez nadahnuća
koje dolazi
odozgo niti jedan
umjetnik ne može
ništa učiniti. Kada
u mladosti
prepoznamo svoj
talent naš posao
je raditi na tom
talentu i biti
odgovoran prema
njemu..."

ČOVJEK KOJI PRIČA PRIČE

Prva drama s kojom je u dvadeset i drugoj godini Miro Gavran još kao student debitirao u kazalištu Gavella 1983. godine bila je Kreontova Antigona, replika na Sofoklovu Antigonu.

Odmah je bila nagrađena na Gavellinim večerima, a u desetjećima što su uslijedila prevedena na devet jezika i odigrana na mnogim pozornicama. Ulogu Antigone igrala je Anja Šovagović (na slici).

lent naš posao je raditi na tom talentu i biti odgovoran prema njemu, ali niti jednu dramu i niti jedan roman ne mogu napisati bez početne ideje i nadahnuća koji mi dolaze bez pravila i bez moje volje, tj. na njihovu pojavu ne mogu djelovati ni na koji način.

Kako nastaju Vaša djela? Gdje nalazite nadahnuće?

Nadahnuće pronalazi mene... izvana gledano poticaji su u mome životu i u mojoj maštiji...

su po svome karakteru bliži vragu nego svetcu.

Samo pisanje, slikanje, komponiranje i svaki drugi kreativni rad nosi u sebi nešto uzvišeno, ali objektivno gledano mi umjetnici ni po čemu nismo zaslužni za to. Držim se onoga što je sveti Pavao rekao: "Drugima možemo dati samo ono što smo dobili". Prema tome, bez nadahnuća koje dolazi odozgo niti jedan umjetnik ne može ništa učiniti. Kada u mladosti prepoznamo svoj ta-

Ali nisam čovjek koji vjeruje u slučajnosti. Kada se javi osnovna ideja ja je zabilježim na stranicu ili dvije... nastavi li me opsjedati, krećem u razradu priče, ispisivanje biografija glavnih junaka, a tek kada mi se učini da znadem kako će komedija ili roman započeti, razvijati se i završiti, sjedam i pišem prvu verziju teksta, što mi je najdraže u procesu pisanja... Naravno dok pišem, mnogo toga od planiranog mijenjam, javljaju se druge zamisli, dogodi se da shvatim da je logičniji neki drugi završetak ili drugačiji početak moga teksta... Obično napišem četiri verzije svakog teksta.

Ivan Pavao II. rekao je umjetnicima: «Svi veliki umjetnici su se suočavali s problemima patnje i očaja, pa ipak je iz njihove umjetnosti često znala prosijati nade koja nadilazi patnju i dekadenciju... Autentičan umjetnik iskreno proživljava sve ono što je ljudsko pa čak i tragično u čovjeku, ali zna proniknuti u toj istoj tragicici nadu koja nam je dana.» Moram priznati da mi u nekim Vašim djelima nedostaje ta dimenzija nade u cjelovitog, moralnog čovjeka. Hoće li s vremenom sazrijeti i nešto takvo?

S dobrim djelom ovoga što je Ivan Pavao II. rekao se mogu složiti, ali ne sa svim. On je ipak bio Poljak formiran u teškim povijesnim trenutcima, tako da su i on i mnogi Poljaci umjetnicima davali zadatke koji nadilaze umjetničko djelovanje: jer što ćemo s komedijom? Poljsko kazalište zadnjih godina muči muku s komedijom – njihovi pisci od pada Berlinskog zida na ovomo ne znaju što pisati... u socijalizmu su se svi vježbali pisanju u šiframa, "subverzivnost" prema društvu koje su

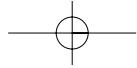
prezirali bila je naglašena, a sada kada su došli do slobode, kada ne žive "tragično doba" imaju problema s pričanjem priča o obiteljskom životu, imaju problema s humorom, a publika bježi s njihovih mračnih (danas već manirističkih) predstava koje imaju manje veze s njihovom stvarnošću i njihovim svakodnevnim životom. Humor je iznimno bitan za književnost, za kazalište, a i za sam život.

Ja osobno nisam izgubio nadu u "cjelovitog moralnog čovjeka" kako ste rekli, ali mi je draže opisivati junake koji nisu savršeni, koji nose slabosti i mane – na žalost, takvi junaci su bliži većini naših suvremenika. Naravno, najdraži su mi junaci koji kroz roman sazrijevaju, što je slučaj s mojim preobraćenicima iz biblijskih romana *Krstitelj* i *Poncije Pilat*.

*Među Vašim djelima posebno mjesto zauzima predivan roman *Zaboravljeni sin*. Kako je nastao?*

I meni je *Zaboravljeni sin* drag roman, zato jer je njegov glavni junak lakše mentalno retardirani mladić koji svojom dobrotom čak zbujuje svoju okolinu. Kako sam osobno poznavao dosta obitelji koje su imale mentalno retardiranu djecu, javila mi se želja da i sam napišem roman o njima. Tako je nastao *Zaboravljeni sin*.

Do sada je imao sedam izdanja na hrvatskom, a objavljen je i na drugim jezicima, uvršten je i na *Ibby honour list*, međutim najveće pohvale za taj roman bile su mi kada su mi na njemu osobno zahvalili ljudi koji su imali mentalno retardiranu djecu ili braću ili sestre... Uz to *Zaboravljeni sin* je i zavičajni slavonski roman, koji daje miris i opis prostora u kojima sam živio.

UKRATKO

ETAPE JEDNE POVIJESTI /2

DJECA

GEN 3 ciljaju jako visoko... Ne računaju samo na svoje snage, nego prije svega na snagu neba, na Boga.

Primijetili su da su u povijesti na svijet najviše utjecali sveci: povukli su mnoštva, mnoge su ljudi priveli Bogu, promijenili su socijalnu sliku svijeta.

I evo što su Gen 3 postavili kao cilj: žele postati – nemojte se čuditi – generacija svetaca.

Chiara Lubich

POKRET GEN 3

Tim je riječima Chiara Lubich definirala treću generaciju Pokreta fokolara na svjetskom Superkongresu 1992. koji je prenosila Mondovizija.

Smioni je to projekt, privlačna pustolovina koja proizlazi iz življjenog evanđelja, a ostvaruje se u svakodnevnim odabirima koji često zahtijevaju odvažnost da se ide protiv struje.

Godina 1970. označava nastanak Pokreta Gen 3, kada su djeca različitih naroda, rasa i kultura od 9 do 17 godina oduševljeno prihvatile ideal jedinstva. Njihov je cilj nositi revoluciju ljubavi u cijeli svijet, osobito među djecu, te ostvariti Isusovu oporuku: "Da svi budu jedno", nadilazeći svaku veliku ili malu prepreku.

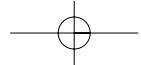
Oslanjajući se na neodoljivu snagu ljubavi, oni se odlučno zalažu graditi jedinstvo kod kuće, u školi, na igralištima, s prijateljima. I možda upravo zato što to čine s jednostavnosću i neposrednošću tipičnima za njihovu

dob, uspijevaju postići ono što odraslima izgleda čudo: roditelji iznova pronalaze smisao svoga odnosa, prijatelji izlaze iz izoliranosti, odrasli vraćaju Bogu mjesto u svom životu, dirnuti uvjerljivošću i djelom djece. A druga djeca, kao i odrasli, pitaјu: "Mogu li i ja živjeti kao ti?"

POKRET DJECA ZA JEDINSTVO

Oko Gen 3 se okuplja veliki broj djevojčica i dječaka željnih podijeliti isti stil života u širokom spektru djelovanja. Oni sačinjavaju pokret Djeca za jedinstvo. Gen 3 su njihovi animatori. Zajedno idu raznim putovima koje nazivaju 'stazice', a ostvaruju se u lokalnim i svjetskim inicijativama za izgradnju ujedinjenog svijeta:
www.teens4unity.net.

ETAPE JEDNE POVJESTI/2

Djeca za jedinstvo pripadaju različitim rasama, Crkvama, ali i nekristijskim religijama te kulturama koje ne isповijedaju vjeru. Ima ih 150 tisuća u 182 zemlje svijeta.

Vjeruju da samo ljubav može promijeniti svijet. Žele da Isusov poziv "Ljubite jedni druge kao što sam ja ljubio vas" postane stvarnost među svim ljudima na zemljji.

Njihov je cilj ostvariti sveopće bratstvo počevši od gradova i sredina u kojima djeluju. Idu svim mogućim putovima da bi se srušile prepreke i podjele, sigurni da će čovječanstvo postati jedna velika obitelj.

Provode u praksi Zlatno pravilo: "Čini drugima ono što želiš da drugi tebi čini" prisutno u svetim knjigama većih religija svijeta. Ono poziva da ljubimo sve, konkretno i prvi. Doživjeli su da ako ga žive, mogu doprinijeti ostvarenju ujedinjenog svijeta.

Zive i šire novu kulturu: kulturnu davanja i dijeljenja. Pokrenuli su svjetsko zajedništvo dobara gdje onaj tko ima više dijeli s onim tko nema, kao u velikoj planetarnoj obitelji.

Inicijative

Stazice za jedinstvo: Djeca za jedinstvo organiziraju susrete, dane i skupštine u školama da bi i drugoj djeci prenijeli svoj stil života; služe se glazbom i drugim umjetničkim izrazima kako bi posređovali poruke mira i jedinstva; organiziraju sportska takmičenja, igre i rekreativne aktivnosti koje uz održavanje tjelesne snage, služe i za izgradnju novih odnosa; priređuju ekološke akcije; animiraju marševe za mir; postaju protagonisti lokalnih i svjetskih akcija.

Projekti davanja: podržavaju 30 mikro-ostvarenja u korist svojih siromašnijih vršnjaka koji žive u zaraćenim zemljama (u 27 zemalja).

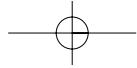
Schoolmates: Mreža među školama započeta 2002. Preko Internet stranice razredi različitih zemalja dopisuju se i razmjenjuju kulturu, tradiciju i

inicijative koje su već u tijeku da bi gradili ujedinjeni svijet. Preko fonda solidarnosti razredi koji to žele osiguravaju stipendije u korist djece siromašnijih zemalja: www.school-mates.org.

Superkongresi su međunarodni susreti na kojima se okupljuju svakih 5 godina djeca iz cijelog svijeta. Godine 2002. bilo ih je 9 tisuća iz 93 zemalja. Zajedno žele odgovoriti na tešku svjetsku situaciju potičući susret različitih kultura i religija i posredovati ideju ujedinjenog svijeta pokazujući neka vidljiva ostvarenja.

ISTAKNUTO

NOVI SVIJET

Antuna Cveka

Isusovac i veliki prijatelj siromaha iz župe Srca Isusova u Palmotićevu u Zagrebu dobio je od dnevnika 24 sata i RTL televizije nagradu humanitarca godine pod nazivom Ponos Hrvatske 2008.

One year ago, Antun Cvek, now 75 years old, celebrated his 39th anniversary of active work in the social apostolate, which began with the students' days. He has been a friend to the poor since 1969, when he brought packages of food to the poor in Božić. In 1977, he founded a charitable group "Kap dobrote" to help the elderly and disabled. In 1991, he established the Association "Biskup Josip Lang" to help the elderly and disabled. In 2002, he founded the Association "Rezidencija Družbe Isusove" to help the elderly and disabled. In 2009, he plans to start building a new home for the elderly and disabled in Malo Gorici.

cionara u Maloj Gorici, koji bi mogao postati prvi hospicij u Hrvatskoj.

Autor je knjiga *Iz dnevnika otpisani* (2004.) i *Živim, a ne postojim* (2006.) u kojima su ispisani životopisi ljudi na koje se gotovo nitko ne osvrće niti za njih mari, a u pripremi je i treća knjiga.

Na pitanje kako mijenjati svijet, o. Cvek kaže: "Svijet se može mijenjati samo promjenom čovjeka. Iza svega zla u svijetu koje je nastalo kao posljedica nepravde stoji ljudska pohlepa. Sveti Pavao nas opominje da se čuvamo pohlepe, a i sam Isus Krist govori o pohlepi kao uzroku zla. Netko je točno rekao da je pohlepan čovjek sličan čovjeku koji piće morsku vodu: što više piće, više je žadan."

Tu ponovno naglašavam naš program za bolji i pravedniji svijet kojim želimo putem medija pokazati i dokazati stvarno stanje malih ljudi, napose starih i siromašnih, te time i potrebu formiranja profesionalnog tima na terenu.

Vjerujem da ćemo prikazivanjem stvarnog stanja malih ljudi djelovati na sve one koji su odgovorni i na one koji su skrivili takvo stanje. Nedavno je u dnevnom tisku objavljena vijest da privatna štednja dijela naših građana u

bankama iznosi oko 100 milijarda kuna. U isto vrijeme naši siromašni građani moraju kopati po smeću tražeći boce kako bi mogli preživjeti. Stotine, možda i tisuće idu svaki dan u javne kuhinje po jedan obrok, beskućnici spavaju po starim vagonima, u ruševnim hladnim kućama. Mnogi osamljeni bolesnici, starci i nemoćni žive i umiru bez osnovnih uvjeta života, često sami. To se mora znati!

"Čovjek je, ili bi to barem trebao biti, društveno biće koje ne živi samo za sebe, ne gleda samo na sebe nego i druge oko sebe. To još više vrijedi za kršćanina vjernika. Potrebno je čovjeka odgajati još od djetinjstva, i to više primjerom negoli riječima. U svakom čovjeku ima nešto dobro na čemu se može graditi njegovo humano djelovanje", kaže o. Cvek o odgoju čovjeka za socijalnu pravdu, humanu život i karitativno djelovanje.

Kada je sedamdesetih godina Chiara Lubich uputila mladima cijelog svijeta poziv da doprinесу изградњи ујединjenог svijeta 'umirući' poput Isusa za svoj narod, mladi iz Zagreba potražili su oca Cveka i preko njega došli do siromašnih i napuštenih.

□

(Izvor: katolici.org)

NAŠIH 40 GODINA S CHIAROM

OBILJEŽAVANJE PRVE OBLJETNICE PREMINUĆA CHIARE LUBICH,
DESETE OBLJETNICE NJEZINA POSJETA HRVATSKOJ
I 40 GODINA DJELOVANJA POKRETA FOKOLARA U HRVATSKOJ

U KAZALIŠTU KOMEDIJA U ZAGREBU
15. OŽUKAU 10 DO 12.30 SATI

NAKON PROGRAMA SVETU MISU ZAHVALNICU PREDVODI
KARDINAL JOSIP BOZANIĆ U CRKVI SV. FRANJE NA KAPTOLU 9

2. SVIBNJA
KRIZEVCI - MARIJAPOLI FARO
DAN MLADIH

TJEDAN UJEDINJENOG SVIJETA

GENROSSO

STREETLIGHT

OSIJEK - 16. svibnja
SPLIT - 19. svibnja